

Podstranski List

TROMJESEČNIK ZA KULTURU I DRUŠTVENA PITANJA

Izdavač: MATICA HRVATSKA - PODSTRANA

Godina I.

Broj 1

Podstrana, 24. prosinca 2001.

Cijena 10,00 Kn

ČESTIT I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ
I SRETNNA NOVA 2002. GODINA

Podstranski List

TROMJESEČNIK ZA KULTURU I DRUŠTVENA PITANJA

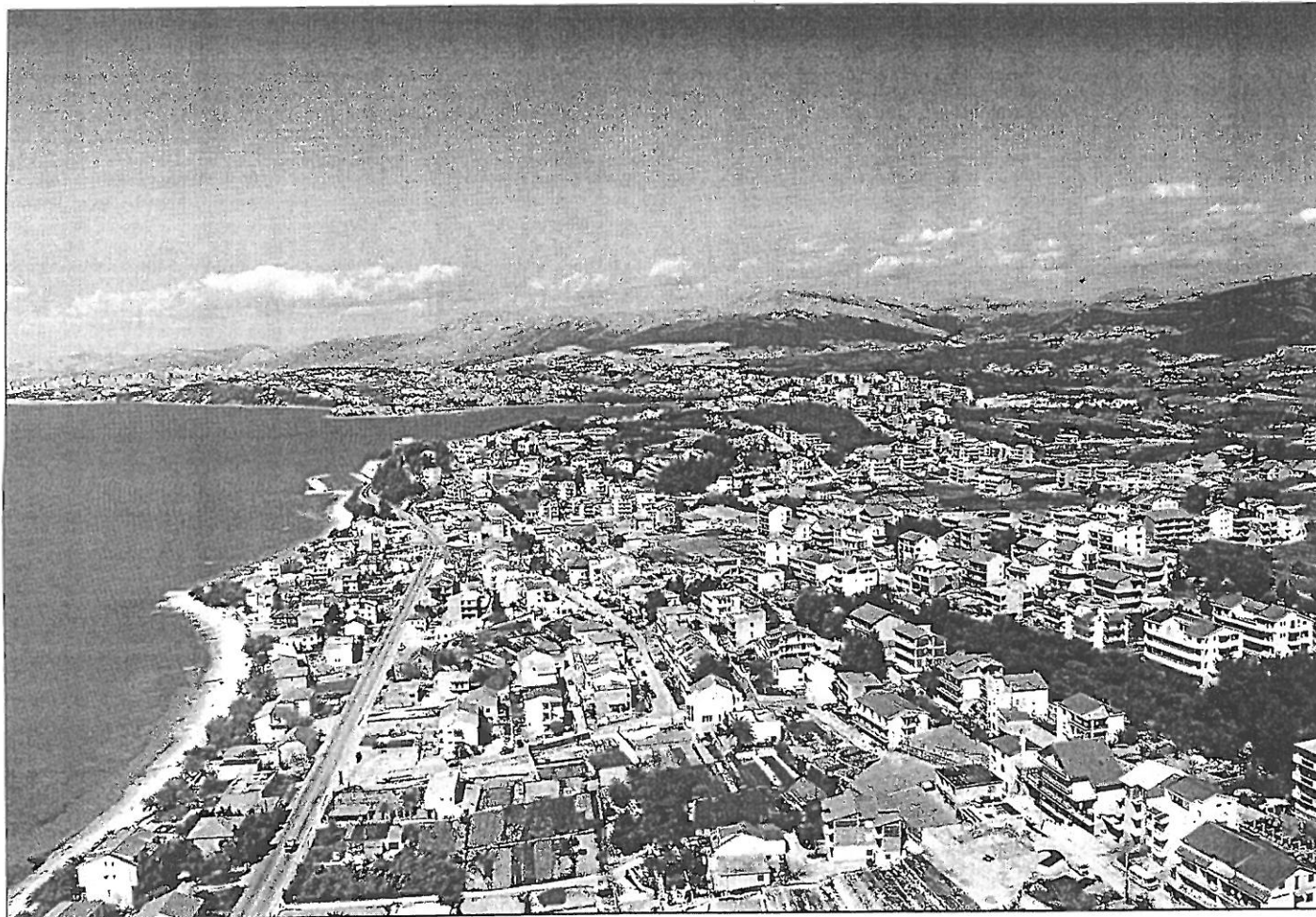
Izdavač: MATICA HRVATSKA - PODSTRANA

Godina I.

Broj 1

Podstrana, 24. prosinca 2001.

Cijena 10,00 Kn

ČESTIT I BLAGOSLOVLJEN BOŽIĆ
I SRETNNA NOVA 2002. GODINA

Ovaj broj "Podstranskog lista", kao i buduće brojeve, tiskat će Matica hrvatska u suradnji Općinom Podstrana, sa željom da zajednički u svojim područjima i dometima izgrađuju Podstranu. Kako je svrha i cilj Matice hrvatske prilično nepoznata, jer je sama Matica kao društvena i kulturna udruga bila prešućivana i njezine aktivnosti proglašavane neprijateljskima, a mnogi su njezini aktivisti proveli dio života po zatvorima bivše države, na ovim ćemo stupcima u najkraćim crtama predstaviti ono po čemu je Matica u srcima Hrvata ostala svjetionik koji u najcrnjim i najturobnijim noćima hrvatske povijesti pokazuje jasan put hrvatskom narodu. Svrha je Matice hrvatske promicati narodni i kulturni identitet hrvatskog naroda na svim područjima umjetničkog, znanstvenog i duhovnog stvaralaštva. Radi toga Matica hrvatska osobito:

1. proučava, štiti i promiče hrvatsku kulturnu i znanstvenu baštinu
2. proučava hrvatsku prošlost i sadašnjost
3. čuva i njeguje izvornost i osobitost hrvatskog jezika
4. promiče narodnu prosvjetu
5. izdaje knjige, časopise, novine i ine publikacije te snimke glazbenih djela
6. osniva knjižare, knjižnice, čitaonice

i klubove

7. osniva i potiče osnivanje kulturnih udruga (glazbenih, kazališnih, likovnih, folklornih, znanstvenih, tehničkih i dr.)

8. organizira umjetnička, znanstvena i stručna predavanja, izložbe, koncerte, tribine i skupove

9. organizira i potiče znanstvene i stručne projekte

10. organizira tečajeve za kulturno i gospodarsko prosvjeđivanje

11. promiče narodnu i kulturnu samosvijest. Hrvata izvan domovine

12. pomaže umjetnike i znanstvenike

13. pomaže kulturnu djelatnost osoba s oštećenim osjetilima (gluhe, slijepe)

14. okuplja kulturne djelatnike i sve one koji su spremni ostvarivati svrhu i zadaću Matice hrvatske

15. surađuje s umjetničkim, znanstvenim, stručnim i prosvjetnim udrugama i ustanovama te vjerskim zajednicama u domovini i inozemstvu

16. osniva trgovačka društva radi promicanja svoje djelatnosti

Matica hrvatska će se baviti i drugim djelatnostima, što bi moglo pridonijeti ispunjenju njezine svrhe i zadaće.

Ovo su ciljevi i zadaće iz Pravila Matice hrvatske Podstrana.

Što će od ovoga biti ostvareno, ovisi o svima nama. Zašto danas sve to? Baš zato što, bez obzira na to što smo stvorili hrvatsku državu, želimo osim ovih ciljeva očuvati slobodu i samostalnost svete nam države, za koju su pali toliki životi u Domovinskom ratu, ali i u svim drugim ratovima i svim godinama od Petra Svačića, kada je Hrvatska izgubila svoju slobodu i nezavisnost.

Netko će reći: "Što može učiniti nekolicina ljudi u ovim vremenima kada "veliki inkvizitor" koji zastupa "velike sile" šamara dostojanstvo i ponos hrvatskog čovjeka? Što učiniti u ovim turobnim vremenima kada su ljudi prisiljeni boriti se za korice kruha i goli opstanak?"

Nemojmo se predavati defetizmu i beznađu. Zajedno smo jači. Ma koliko nas ponižavali i ma koliko Hrvatska skućena bila, ONA POSTOJI. A duh i život obnovit ćemo mi sami. Nitko nam slobodu nije darovao, nitko nam nije darovao samostalnost, sve smo sami morali učiniti, i onda kada smo čista srca zaustavili tenkove i krvlju napojili cvijeće slobode. Neka nam misao vodilja bude misao Vlade Gotovca kada se borio za život u rimskoj bolnici: "Ne bojim se samoće jer je moja domovina uvijek sa mnom." I mali doprinos širenju kulture, umjetnosti i prosperiteta dat će velike

rezultate, svaki kamenčić u mozaiku razvoja čini taj mozaik ljepšim, boljim, većim.

Podstrana je malo mjesto, no stvarajući ljepšu Podstranu činimo ljepšu Hrvatsku, šireći duh slobode, mira i tolerancije na ovim obzorjima pridonosimo tome da ovi kamičići tvore mozaik prosperiteta i demokracije. Svi koji nam se žele pridružiti u ovim stremljenjima dobrodošli su. Matica hrvatska je otvorena svima koji žele dati svoj doprinos u svim područjima života, kulture, umjetnosti i sporta, jer Podstrana je naša zajednička, Hrvatska je naša zajednička, i svaka kap doprinosa je dragocjena. Puno kapi čine rijeku koja će odnijeti duhovni talog kojim smo okruženi.

Zahvaljujemo svima koji su pridonijeli tome da ovaj list bude upravo ovakav, nemojte biti prestrogi suci za moguće pogreške. Zahvaljujemo sponzorima koji su pripomogli svojim prilozima, a nadamo se da će u budućnosti i svi drugi slijediti naš i njihov primjer. Sve informacije o radu Matice možete dobiti na broj 098/16-98-637 i 333-598 i uvijek možete dati svoj doprinos. S tom nadom želimo vam blagoslovljen Božić i sretnu Novu 2002. godinu.

Zoran JURJIŠIĆ

HRVATSKA

*Ni brda nisu,
ni doline, ni rijeke, ni more,
ni oblaci nisu,
ni kiša, ni snijeg nije
moja Hrvatska...*

*Jer Hrvatska nije zemlja, kamen, voda,
Hrvatska je riječ koju naučih od majke
i ono u riječi mnogo dublje od riječi;
i ono dublje s Hrvatskom me veže,
s Hrvatskom Hrvata,
sa patnjama njenim,
sa smijehom i nadom,
s ljudima me veže,
te ja kao Hrvat brat sam sviju ljudi.*

I kud god idem sa mnom je Hrvatska!

Drago IVANIŠEVIĆ

PODSTRANSKI LIST
Osnivač i izdavač
Matica Hrvatska Podstrana
Općina Podstrana

Odbor lista:

Ante Šiško
Tomislav Tomić
Jugoslav Bagatin
Frane Tomasović
Zlatko Juras
Dražen Vlašić
Zoran Jurišić

Glavni urednik:
Zoran Jurišić

Urednici rubrika:

Kultura i grafički dizajn
Zlatko Juras

Ekologija i agronomija
Dražen Vlašić

Suradnici:
Antonio Vrbatović
Miran Tomasović
Ivan Bašić

Lektor:
prof. Nada Arar-Premužić

Priprema i prijelom teksta:
EMY-Design

Tisak:
SANDEM d.o.o. - Omiš

Vaše priloge šaljite na e-mail:
zoran.juriscic@st.hinet.hr

sve informacije možete dobiti na tel.
021/333-440
021/333-598

SADRŽAJ

2. Uvodnik
 3. Podstrana - plavi biser Jadrana
 4. Vizija razvoja Podstrane
Komunalna problematika
 5. Turizam u Podstrani - prošlost, sadašnjost, budućnost
 6. Gospodarska slika Podstrane
 7. Politička tribina
 8. Tako je to bilo 1971. godine
Prirodno-zemljopisne karakteristike Podstrane
 10. S njiva i mora
Agrumi - što je važno znati o njima
Ribanje i ribarsko razgovaranje
 11. Povijesnice
Obredne gomile
 12. Roditeljstvo i odgoj
Gdje je čovjek?
 13. Dječiji priloz
 - 14 - 15. Šport u Podstrani
- KULTURNI PRILOG - dodatak

INTERVJU S NEDILJKOM PLAZONIĆEM

PODSTRANA - PLAVI BISER JADRANA

Na općinskim je izborima većinu u Općinskom vijeću osvojila koalicija HDZ-HSP. Kako je HDZ dao načelnika, mjesto predsjednika Vijeća pripalo je HSP-u. Danas je predsjednik Vijeća Nediljko Plazonić, inače član HSP-a od 1991. godine.

- Za početak razgovora, gosp. Plazoniću, recite nam nešto o sebi te od kada živite u Podstrani?

- Rođen sam 1955. godine u Sitnom Gornjem, općina Kaštela, zaposlen sam u HZZ-u, a u Podstrani, na predjelu Strožanac, živim od 1980. Tu sam izgradio obiteljsku kuću u ulici Put Budeševa. Kuća je još u fazi izgradnje.

- Zašto baš HSP?

- Zbog čisto hrvatske orijentacije te ideje vodilje Ante Starčevića "Hrvatska puška na hrvatskome ramenu i hrvatska lisnica u hrvatskom džepu". Bio sam među prvim dragovoljcima u Podstrani te branitelj u 6. domobranskoj pukovniji, sudjelovao sam u akciji "Oluja" i, koliko sam mogao, pridonio sam stvaranju samostalne i suverene hrvatske države.

- Podstrana je opterećena brojnim neriješenim komunalnim problemima. Koje će probleme Općina u prvome redu rješavati?

- Najvažniji zadaci su dovršetak kanalizacijskog sustava u cijeloj Podstrani, vodovoda za Gornju Podstranu

te uređenje ulica i javne rasvjete. Jedan od prioriteta je uređenje plaža, što će obogatiti turističku ponudu i popuniti općinski proračun, te legalizacija objekata, čime će se također puniti općinski proračun. Svi stanovnici koji još nisu legalizirali svoje objekte moraju znati da je ishođenje dozvole u njihovu interesu jer novac koji uplate u proračun namjenska su sredstva koja služe za uređenje njihovih ulica.

- Mnoge ljude zanima što je Općina učinila da se Podstrana uključi u Projekt EKO-Kaštelanski zaljev, jer bez čistoga mora nema ni turizma?

- Podstrana u prvoj fazi nije uopće bila predviđena da uđe u Projekt EKO-Kaštelanski zaljev, ali kako je za potrebe samog projekta potreban kolektor koji bi se trebao naći na samom početku naše općine, tu smo vidjeli našu šansu da i naše fekalne vode uđu u taj sustav, sve u cilju što čistijeg mora. Učinit ćemo sve da zajedničkim angažmanom Općine i stanovnika taj projekt od vitalnog značenja za Podstranu bude što prije dovršen.

- Građani se također pitaju zašto se ne rješava ovaj ili onaj problem, ne znajući kolike su uopće mogućnosti rješavanja, tj. koliki je uopće općinski proračun. Kako poboljšati informiranost stanovništva te njihovo uključivanje u rješavanje njihove problematike?

- Planirani proračun za iduću godinu je

oko 8.000.000 kuna, od čega je predviđeno u kapitalne objekte utrošiti oko 2.900.000 kuna. Najveća je stavka vodovod za Gornju Podstranu, a ostatak će se utrošiti na kanalizaciju i ceste. Drugi dio proračuna utrošit će se u razvoj sporta i kulture te na donacije društvenim i školskim ustanovama i socijalu. Da bi se mogli ostvariti predviđeni programi, morali smo usvojiti, što nam i zakon nalaže, općinske poreze i prireze poreza. Mnogi stanovnici neće odobravati ovaj potez jer će on opteretiti ionako mali kućni budžet, ali bez tih prireza i poreza neće biti moguće ostvariti zadane ciljeve. Nekad je proračun bio daleko veći od današnjeg, s tim da smo danas opterećeniji više nego prije (školstvo, zdravstvo i veći broj socijale). Što se tiče informiranja, i ove će novine pridonijeti boljoj informiranosti.

- Kakva je mogućnost izgradnje nogometnog igrališta i sportske dvorane i razmišlja li se o tome ozbiljno?

- Znam da su sredstva koja su osigurana u okviru proračuna nedovoljna za sve stavke. Ako se želi dodati jednoj stavki, mora se oduzeti od druge. No, bez obzira na to, ozbiljno se računa na izgradnju nove škole na Petričevu, a u sklopu nje i na izgradnju polivalentne sportske dvorane, pri čemu se nadamo da će i Ministarstvo prosvjete i sporta pokazati razumijevanje i pomoći u realizaciji ovog problema koji bitno opterećuje život djece i mladeži naše općine.

- Kolika se sredstva mogu izdvojiti za društvene udruge i vrtiće?

- Predviđeno je otvaranje novog vrtića, kao dodatka već postojećima, a tu su i donacije DVD-u, dragovoljcima i sportskim društvima, sve u mogućim okvirima. Jednostavno se moramo uklopiti u okvir proračuna.

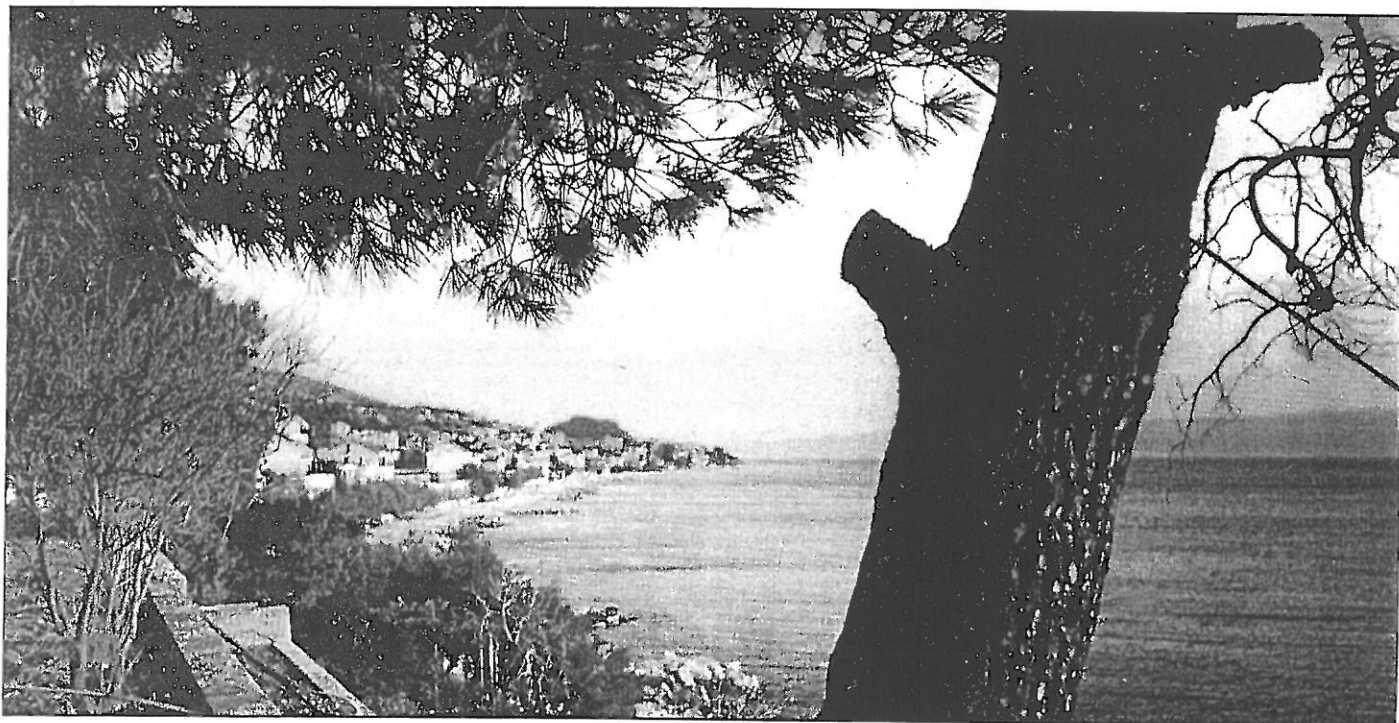
- Više od sto ljudi potpisalo je peticiju za rješavanje zatvorenog pothodnika u Strožancu. Kako riješiti taj problem?

- Taj problem pokušavam riješiti što je moguće prije, no on se povlači još od mandata bivšega Poglavarstva. Vijeće će uložiti dodatni napor da bi sigurnost prelaska ulice na tako kritičnome mjestu bila optimalna i pothodnik se doveo svrsi.

- Na što biste se posebno osvrnuli na kraju?

- Učinit ćemo sve što možemo da život u Podstrani bude što ljepši i ljudi budu zadovoljni, jer je to u interesu svih građana koji ovdje žive, članova Općinskoga vijeća te stanovnika Podstrane i turista koji dolaze u jeku turističke sezone. Želja nam je da Podstrana uistinu bude mjesto ugodnoga boravka i još ljepšeg odmora, pravi biser na Jadranu.

Zoran JURISIĆ

ČETVEROGODIŠNJI PLAN RADA NAČELNIKA OPĆINE PODSTRANA VIZIJA RAZVOJA PODSTRANE

Na lipanjskim izborima, stanovnici Podstrane su svoje povjerenje u program daljnjeg razvoja mjesta poklonili koaliciji HDZ-HSP. Novi načelnik Podstrane tako je postao Mario Tomasović, dugogodišnji predsjednik HDZ-a Podstrane, čiji četverogodišnji plan i program rada u cijelosti donosimo:

Na osnovi općinskoga proračuna, svake se godine planirana, tj. ostvarena sredstva općinskoga proračuna usmjeravaju po programu rada Općinskoga poglavarstva, te za ovu tekuću godinu nije potrebno niti ima svrhe ulaziti u promjene, pogotovo ne zbog toga što je dobar dio tih sredstava usmjeren zakonskom regulativom i ugovornim obvezama.

Moju viziju kroz program razvoja Podstrane u četverogodišnjem razdoblju razraditi će detaljno članovi Općinskoga poglavarstva, svatko u svome zaduženju, naravno ako se ovaj program prihvati. Dakle, turizam kao osnovna razvoja našeg mjesta mora biti temelj svih naših razmišljanja i stremjenja, te sve naše aktivnosti moraju biti podvrgnute tom cilju, tj. turizmu, koji zajedničkim nastojanjima moramo učiniti kvalitetnim i prepoznatljivim. Da bi Podstrana zaista postala "splitska Opatija", i grad Split se mora jače uključiti u naše programe. Mislim da bi bilo suvišno s gradom čiji smo gotovo sastavni dio potpisivati povelju prijateljstva.

Uz već napravljen projekt uređenja naše sedam kilometara duge obale, izradenu turističku studiju i uskoro završeni Prostorni plan, stječu se svi uvjeti za brzu i efikasnu realizaciju komunalne infrastrukture, koja je

inače temelj za realnu i očekivanu nadgradnju.

Izrađeni kanalizacijski kolektor Mutogras-Sv. Martin-Grljevac i kanalizacijski kolektor Strožanac, koji je u izgradnji, moraju se uključiti u ekosustav, na koji bi se iz više razloga mogao i trebao uključiti i jedan dio kanalizacijskog sustava općine Dugi Rat. Razvoj ulične kanalizacijske mreže mora se posebno i stručno razraditi u suradnji s komunalnim poduzećem *Vodovod i kanalizacija*.

Planiranom izgradnjom nove trase vodovoda i podizanjem vodovodne mreže na višu razinu sve do Stare Podstrane oslobodio bi se sadašnje poljoprivredno zemljište za potrebe turističke djelatnosti, a time i stanogradnje, jer nije turizam samo *soba i more*, niti je privilegij onih *na valu mora*, već je to djelatnost na koju se uključuju mnoge druge djelatnosti, za koje moramo osigurati osnovne predispozicije za razvoj (sportski tereni, parkirališta, smještajni kapaciteti, uslužne djelatnosti, trgovine...) i sve ono što turistima treba i što oni hoće platiti. U tom pravcu naše bi Općinsko poglavarstvo trebalo zajedno sa Županijom i Hrvatskom bankom za obnovu i razvoj osigurati sredstva za kreditiranje programa vezanih uz turizam i kompatibilne djelatnosti za koje naši mještani pokažu interes.

Da bi se bolje punio općinski proračun, moramo sve učiniti i pronaći metode da turist koji dođe u Podstranu bude motiviran prošiti

i da u Podstrani stvarno i potroši.

U lepezi komunalne problematike, uređenje naše obale i naših plaža mora imati prioritet. Nadam se da ćemo u suradnji sa Županijskim uredom za pomorstvo Podstranu uskoro učiniti vrlo traženom turističkom destinacijom.

Za kvalitetu naše ponude morat će se brinuti komunalni redari i inspektori, jer je kvalitetna ponuda jak čimbenik turističkog proizvoda.

Da bi život naših mještana i gostiju funkcionirao uredno, veoma je važno uspostaviti pravilan i komunikativan promet našim, za sada katastrofalnim ulicama. Urednoj uličnoj mreži najveća su zapreka neriješeni imovinsko-pravni odnosi, zbog kojih postoji problem postavljanja komunalnih instalacija, kao i otežanog odvoza kućnog otpada, koji je spao na odvoženje s magistrale.

Značenje kapaciteta i sadržaja HC "Lav" je zaista veliko i treba učiniti sve da se taj jedini veći gospodarski objekt u Podstrani stavi u svoju prvotnu funkciju.

Razvoj sporta i izgradnja sportskih objekata (nogometnog igrališta, sportske dvorane, teniskih terena itd.), osim lokalnog značenja važna su ponuda i u turističkoj djelatnosti.

Revitalizacija Stare Podstrane, obnova crkvice i kapelica, uređenje Galerije "Kaštelančić", kao i nastavak održavanja već tradicionalnog Podstranskog ljeta i pjesničkih susreta "Dobro jutro more", također su značajna ponuda u turističkoj djelatnosti.

Održavanje javne rasvjete, groblja, nerazvrstanih ulica i javnih površina, kao i briga o vatrogastvu, sportskim i kulturnim institucijama, naše su osnovne obveze.

Zaštita spomenika kulture, briga o socijalno ugroženim kategorijama, briga o stradalnicima Domovinskog rata, briga o školskom i predškolskom uzrastu, te stipendiranje nadarenih studenata naše su obveze koje nećemo zanemariti.

Ovakvo paušalno nabrojene obveze o kojima moramo brinuti, upućuju na svu kompleksnost zaostalog razvoja iz prošlosti. Ovim se planom želi udariti temelj razvoja buduće Podstrane, u prvome redu za uredno postavljanje komunalne infrastrukture koja je osnova razvoja svakog mjesta.

Nadam se da će buduće četverogodišnje razdoblje ostaviti prepoznatljiv trag u razvoju naše sredine, te da će Podstrana postati uredna, kvalitetna, osobita i tražena destinacija u Europi. Moj cilj je Plava zastavica na podstranskim plažama i status grada s prepoznatljivom kvalitetom urbanog življenja.

KOMUNALNA PROBLEMATIKA

Načela, način obavljanja i financiranje komunalnoga gospodarstva, kao i ostala pitanja glede svrhovitog obavljanja komunalnih djelatnosti, određena su Zakonom o komunalnom gospodarstvu. Zakon je donesen 1995. godine i više je puta mijenjan i dopunjavao, a zadnje izmjene i dopune donesene su u lipnju 2001. godine.

Svi akti iz područja komunalnog gospodarstva općine Podstrana doneseni su u skladu s tim zakonom, te se mijenjaju i dopunjuju u skladu s izmjenama i dopunama Zakona.

Komunalne djelatnosti u smislu ovog zakona su: opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, opskrba plinom, opskrba toplinskom energijom, prijevoz putnika u javnom prijevozu, održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, tržnice na malo, održavanje groblja i obavljanje pogrebnih poslova, obavljanje dimnjačarskih usluga te javna rasvjeta. Djelatnosti opskrbe plinom i toplinskom energijom te tržnica na malo se u općini Podstrana ne obavljaju. Komunalne djelatnosti, u skladu s odredbama predmetnog Zakona, mogu obavljati trgovačko društvo, javna ustanova i služba - vlasiti pogon koji osniva jedinica lokalne samouprave, pravna i fizička osoba na temelju ugovora o koncesiji, odnosno ugovora o povjeravanju komunalnih poslova.

U općini Podstrana sljedeća trgovačka društva obavljaju komunalne djelatnosti:

- "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. - Split obavlja opskrbu pitkom vodom te odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda
- "Čistoca" d.o.o. - Split obavlja radove održavanja čistoće i odlaganja komunalnog otpada
- "Promet" d.o.o. - Split obavlja prijevoz putnika u javnom prometu

U tijeku je osnivanje vlastita pogona općine Podstrana koji će obavljati poslove

održavanja javnih površina, nerazvrstanih cesta, javne rasvjete te groblja i pogrebnih poslova. Osim navedenih poslova, vlastiti pogon će voditi i radove izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture.

Sredstva za obavljanje komunalnih djelatnosti osiguravaju se iz cijene komunalne usluge, komunalne naknade, proračuna jedinice lokalne samouprave te drugih izvora po posebnim propisima.

Komunalna usluga se plaća isporučitelju usluge (npr. "Vodovodu i kanalizaciji" za isporučenu vodu, "Čistoći" za odvoz komunalnog otpada i sl.), a iz nje se osiguravaju sredstva za obavljanje sljedećih djelatnosti: opskrbe pitkom vodom i odvodnje otpadnih voda, prijevoz putnika u javnom prometu, skupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada, pogrebnih poslova, te dimnjačarskih poslova.

Komunalna naknada je prihod proračuna jedinice lokalne samouprave, a plaćaju je vlasnici, odnosno korisnici: stambenog, poslovnog i garažnog prostora, te građevinskog zemljišta koje služi za obavljanje poslovne djelatnosti. Iznos komunalne naknade ovisi o vrsti prostora, zoni u kojoj se prostor nalazi, površini prostora te vrijednosti boda. Podstrana je podijeljena u tri zone, i to:

- I. zona - obuhvaća područje od mora do Magistrale
- II. zona - obuhvaća područje od Magistrale sve do granice zahvata GUP-a za područje Podstrane
- III. zona - obuhvaća područje izvan granice zahvata GUP-a

Iznos komunalne naknade po metru četvornom obračunske površine dobije se množenjem koeficijent zone x koeficijent namjene x vrijednost boda (vrijednost boda iznosi 12 lipa). Tako primjenice, za stambeni prostor vrijednost komunalne naknade za 1m² iznosi: u I. zoni 12 lipa, u II. zoni 8 lipa i u III. zoni 5 lipa. Sredstva komunalne

naknade namijenjena su za financiranje održavanja nerazvrstanih cesta, javnih površina i groblja, čišćenja javnih površina, odvodnju atmosferskih voda te javnu rasvjetu (uključujući i plaćanje potroška energije za javnu rasvjetu). Komunalna naknada se plaća mjesečno najkasnije do 15. u mjesecu za protekli mjesec. U slučaju neplaćanja komunalne naknade, izvršno rješenje se izvršava u postupku i na način određen propisima o prisilnoj naplati poreza na dohodak, odnosno dobiti.

Gradenje objekata i uređaja komunalne infrastrukture za: javne površine, nerazvrstane ceste, groblja i javnu rasvjetu financira se iz: komunalnog doprinosa, proračuna jedinice lokalne samouprave, naknade za koncesiju te drugih izvora po posebnim propisima.

Komunalni doprinos je prihod proračuna jedinice lokalne samouprave, a plaća ga vlasnik građevne čestice na kojoj se gradi građevina, odnosno investitor. Plaća se (do kraja 2001. god.) po m² bruto obračunske površine i to: za I. zonu 60 kn, za II. zonu 40 kn i za III. zonu 25 kn. Plaćanje se može obaviti odjednom ili u tri obroka u roku od dvije godine sa 3% kamata. Od 1. siječnja 2001. god. komunalni doprinos će se, u skladu s izmjenama Zakona, obračunavati u m² građevine, a cijenu će utvrditi Općinsko vijeće.

Gradenje objekata i uređaja komunalne infrastrukture za opskrbu pitkom vodom te odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda (kanalizacija) financira se iz cijene komunalne usluge, naknade za priključenje, proračuna jedinice lokalne samouprave, naknade za koncesiju te drugih izvora utvrdjenih posebnim zakonom.

Komunalna usluga se plaća isporučitelju usluge. Naknade za priključenje je prihod jedinice lokalne samouprave, a iznos će utvrditi Općinsko vijeće. Gradenje objekata i uređaja komunalne infrastrukture i nabava opreme za prijevoz putnika, održavanje

čistoće i odlaganje komunalnog otpada financira se iz: cijene komunalne usluge, proračuna jedinice lokalne samouprave, naknade za koncesiju, te drugih izvora utvrdjenih posebnim zakonom. Cijenu komunalne usluge utvrđuje isporučitelj usluge, a njemu se i plaća.

Komunalna opremljenost naše općine je uglavnom dosta slaba, posebice u Strožancu. Ulice su uglavnom uske, mnoge su neasfaltirane, a i one asfaltirane su u slabom stanju, tako da i njih treba obnoviti. U velikom dijelu općine nema javne rasvjete. Kanalizacija je izvedena od Grljevca do Mutograsa, ali sve ulice iznad Magistrale još nemaju uličnu mrežu. Na manjem dijelu Strožanca izvedeni su kanalizacijski cjevovodi, dok se ulična mreža još nije počela raditi. Kanalizacija ovog naselja će se spojiti na sustav "EKO-Kaštelanski zaljev" i moći će biti u funkciji kad bude izvedena prva faza ovog sustava. U konačnici, kompletan kanalizacijski sustav Podstrane priključit će se na ovaj sustav.

Za dovođenje komunalne opremljenosti Podstrane u normalne okvire, a time i podizanje kvalitete življenja na pristojnu razinu, potrebna su značajna sredstva. Da bi se kvalitetno mogle urediti ulice i javna rasvjeta, potrebno je da svi građani uredno plaćaju komunalnu naknadu, a oni koji još nisu legalizirali svoje kuće to učine i plate komunalni doprinos. Ova dva izvora prihoda su najznačajniji prihodi za uređenje mjesta, te ako se ne budu plaćali, komunalna opremljenost će svakim danom biti još slabija. Za kanalizacijske priključke trebat će platiti naknadu za priključak, a iznos će utvrditi Općinsko vijeće na temelju procjene stvarnih troškova gradnje.

Uz normalno i stalno plaćanje svih obaveza građana u sljedećem razdoblju (4-5 godina) cijela općina bi mogla imati vodovodnu instalaciju, asfaltirane sve ulice, postavljenu kompletnu javnu rasvjetu te izvedenu kanalizaciju u 80% općine.

U protivnom, bit će nam još gore.

dipl. ing. Petar DANOLIĆ

RAZGOVOR S DIREKTOROM TURISTIČKOG UREDA BOŠKOM BARIĆEM

TURIZAM U PODSTRANI prošlost, sadašnjost, budućnost

Za razgovor o turizmu u Podstrani izabrali smo čovjeka koji je sav svoj radni vijek proveo radeći u turizmu, čovjeka koji je najmlađi za ovaj razgovor – direktora Turističkog ureda Boška Barića.

- Podstrana je prije Domovinskog rata bila turistički zlatni rudnik. Možete li nam u najkraćim crtama reći kako se razvijao turizam u Podstrani?

- S punim pravom možemo reći da je do Domovinskoga rata turizam bio jedan od glavnih čimbenika razvoja Podstrane, i to u ekonomsko-financijskom i organizacijskom pogledu. Možemo nabrojiti da je preko Turističke zajednice (uz potporu Mjesne zajednice i u suradnji s njom) kupljena prva telefonska centrala, dana su inicijativna sredstva za gradnju novoga groblja, a nakon završetka turističke sezone, kada bi se podmirile zakonske obveze prema društvu, sve što bi preostalo od prikupljenih sredstava išlo je u izgradnju vodovoda, a poslije i kanalizacije. Isto tako, rasporedom sredstava kupovale su se nekretnine i građeni su objekti za funkcioniranje turizma u Podstrani. Sve se moglo napraviti zahvaljujući dobrim turističkim sezonama, kada je Podstrana skupa s hotelom "Lav" ostvarivala do 270.000 noćenja. Za to su zaslužni mještani Podstrane, koji su svojim marljivim radom, uz određena davanja, sve to realizirali.

- Na žalost, od početka agresije na Hrvatsku turizma je gotovo nestalo. Kakve su posljedice sve te ratne godine ostavile na turizam Podstrane?

- Uz druge nedaće koje nam je donio rat, da ih ne nabrajam, turizma gotovo da nije ni bilo. Turizam je privredna grana koja upravo ovisi o miru i političkoj situaciji, kako u svijetu, tako i kod nas. Poznato je da je turizma u Hrvatskoj, a tako i u Podstrani, bilo neznatno u godinama rata, a od 1996. godine gosti se postupno vraćaju. Prema novom Zakonu o turizmu, a zatim i osnivanja Općine Podstrana, konstituirali smo Turističku zajednicu općine Podstrane. Od tada pa nadalje turizam se postupno vraća u Podstranu. Tako ćemo u 2001. godini ostvariti oko 42.000 noćenja isključivo u privatnome smještaju, što je još uvijek nedovoljno s obzirom na kapacitete i potencijale kojima Podstrana raspolaže. U Podstrani je registrirano 1600 kreveta, a to znači da je popunjenost kapaciteta oko 26 dana u godini, što nije niti puni mjesec u srcu sezone. Istina, mora se reći i to da jedan broj domaćina ne prijavljuje goste te tako od hrvatske države oduzimaju 12% na neto zaradani iznos ili oko 7 kuna po gostu dnevno.

- Prije dosta vremena započeli su radovi na uređenju plaže, no još nisu dovršeni. Plaža u sadašnjem stanju nije prihvatljiva za ozbiljan turizam. Što bi se trebalo učiniti da se stanje popravi?

- Plaža je osnovna karika radi koje turisti dolaze u Podstranu. Svaka obalna svjetska turistička destinacija prepoznatljiva je po svojoj plaži. Smatram da su radovi na plaži

izvođeni u dobroj namjeri, ali ipak se radilo obrnutim slijedom nego što je trebalo. Naime, trebalo je prvo završiti projektnu dokumentaciju ili u potpunosti napraviti dio plaže, a ne raditi sve odjednom. No, što je, tu je, mislim da je rješenje ipak pri kraju, napravljen je idejni projekt i karta pomorskoga dobra te će se vrlo brzo dijeliti koncesije. Zato apeliram na stanovnike Podstrane da se uključe u koncesije kako bi bogatstvo koje imamo ostalo u vlasništvu ljudi koji ovdje žive, a oni koji imaju parcele uz more neka preko različite turističke ponude i sadržaja nađu svoj interes i time osiguraju sebi i svojoj djeci radna mjesta sada i u budućnosti. Pokušajmo sami upravljati onim što nam je Bog dao. Podstrana se otvara svijetu, a hotelom "Lav" i drugim objektima koji su već u Podstrani ili pak onima koji će se tek graditi učinimo da u Podstrani ne zaživi izletnički, već visokokomercijalni turizam. Naj sretniji bih bio kada bi cjelokupna plaža ostala u rukama Podstranjana, no ako to i ne bude moguće, učinimo nešto da barem najveći dio plaže ostane u rukama ljudi koji ovdje žive.

- Kada i kako početi s pripremanjem za novu turističku sezonu?

- Pripreme za novu sezonu već su počele u smislu rada na promidžbenim

materijalima, kontaktira se s turističkim agencijama, a izišao je i novi Cjenik privatnog smještaja za 2002. godinu. Podstrana se, sa svim materijalima, može naći na Internetu na adresi www.podstrana.com, gdje se može vidjeti sve što Podstrana nudi. Obavljaju se pripreme za promidžbu Podstrane u Sloveniji, a priprema se i sudjelovanje na svim drugim sajmovima u suradnji sa Županijskom turističkom zajednicom.

- U proračunu Općine Podstrana za iduću godinu Turističkoj je zajednici namijenjeno 60.000 kuna. Je li to dovoljno i što se s tim sredstvima planira napraviti?

- Posljednjih nekoliko godina Općina pomaže Turističku zajednicu određenim sredstvima, a mi na koncu svake godine dostavljamo izvješće o svim utrošenim sredstvima, jer je istina da se Turistička zajednica s oko 150.000 kuna ne može samofinancirati. Novac ćemo utrošiti na promidžbene i druge aktivnosti, a pretpostavljamo da je ovo posljednja godina u kojoj Turistička zajednica treba dodatni novac za redovnu djelatnost. Iako bismo trebali naglasiti da smo i ove godine od boravišne takse u proračun vratili 36.000 kuna te porezima pridonijeli Općini, ako je sve plaćeno s oko 100.000 kuna. Sredstva koja dobivamo iz proračuna trošimo još na

uređenje i čišćenje plaža, ekološke WC-e, kabine, a dio u promidžbene svrhe. Smatram da je Općinsko poglavarstvo Podstrane prihvatilo turizam kao svoju osnovnu privrednu granu razvoja, što je vrlo pozitivno, a to možemo potvrditi time što je platilo kompletnu studiju marketinškog razvoja turizma Podstrane, na čemu ćemo, uz pomoć svih stanovnika Podstrane, intenzivno raditi. Vijeće Turističke zajednice je na svojoj zadnjoj sjednici odlukom zadužilo direktora Turističkog ureda da do kraja 2001. godine, a prema dosadašnjim zapažanjima, predvidi poslove koje treba raditi odmah, te da s Općinskim poglavarstvom Podstrane dogovori dinamiku i nositelje radova.

- Što biste posebno naglasili na kraju ovoga razgovora?

- Na kraju apeliram na stanovnike Podstrane da se svi zajednički uključimo u razvoj podstranskoga turizma. Turizam u Podstrani nije Turistička zajednica niti Općina, već svi mi skupa. Vašim inicijativama i radu nudimo rukovođenje i operativnu djelatnost kako bi Podstrana u što kraćem roku postala prepoznatljiva turistička destinacija.

Zoran JURIŠIĆ

GOSPODARSKA SLIKA PODSTRANE

Podstrana se još početkom šezdesetih godina, stoljeća koje je za nama nazivala "Malom Kalifornijom". Ovaj naziv simbolizirao je viši standard i blagostanje u odnosu na okruženje. I stvarno prije svega zahvaljujući natprosječnom trudu i maru svojih mještana, na prvi su se pogled mogli uočiti vanjski znakovi rastućeg životnog standarda, nove kuće i prvi automobili. Bilo je to vrijeme masovnog preselejenja iz Gornje Podstrane na obalni dio. Ulagao se novac, krvavo zaraden na sunčanim poljima Podstrane. Podstranska blitva i salata postale su poznate širom Hrvatske, a kasnije i Slovenije. Podstrana je postala sinonim za kvalitetno povrće, a nešto kasnije i voće, posebice breskve. Na kapitalu zaradenom od poljoprivrede polako se počeo razvijati i turizam, uz izgradnju objekata s tom namjenom.

Snažniji zamah u turističkom smislu uslijedio je izgradnjom Jadranske turističke ceste, a posebno početkom sedamdesetih izgradnjom hotela "Lav".

Do današnjeg dana poljoprivreda i turizam ostali su značajni čimbenici gospodarskog razvoja Podstrane. Naravno, oni trebaju biti nositelji razvoja, ali ne i jedini. Raspadom bivše države podstranski su se poljoprivrednici našli u velikim nevoljama. Naviknuti na prodaju na banku i visoke uvozne barijere, nisu se najbolje snašli u novim uvjetima. Tržište susjedne Slovenije, koja je do tada bila vrlo značajan konzument podstranskog povrća, gotovo je izgubljeno. Trebalo je naći veletrgovce, špeditere, uvoznike, plaćati carinske formalnosti pri izvozu i uvozu, pakirati robu po najvišim svjetskim standardima. Tržište Slovenije, ali i Hrvatske, postalo je sve otvorenije, a konkurencija sve žestoka. Dolazi povrće iz Španjolske, Italije, Portugala i sjeverne Afrike, možda ne toliko ukusno i kvalitetno kao naše, ali odlično upakirano, dobrog izgleda, uz vrlo povoljne cijene. Sitni i neorganizirani podstranski seljak gubi bitku s konkurencijom i veliki dio tržišta. U to vrijeme Zadruga je već prestala postojati, te iako ni prije nije obavljala svoju osnovnu zadaću, a to je otpak i plasman tržnih viškova, sada nije bilo nikoga tko bi tu funkciju obavljao u novim uvjetima. Tako je seljak ostao prepušten sebi, s tim da je tržište smanjeno, konkurencija proširena, a cijene snižene. Poljoprivreda nije više bila ni bliže tako unosan posao kao nekada.

Stigao je rat, a time i nestanak turizma. Perjanica turističkog razvoja Podstrane, hotel "Lav", primio je brojne prognanike. Tijekom deset godina potpuno je devastiran, te zahtijeva temeljitu obnovu. Hotel "Lav" je u najboljim godinama ostvarivao preko 50% noćenja svih splitskih hotela ili oko 120.000 noćenja. Bilo je to vrijeme kada je Podstrana ostvarivala i do 270.000 noćenja. Doduše u tu brojku su uključena i noćenja brojnim odmaralištima iz drugih republika bivše Jugoslavije. Ove godine, Podstrana je ostvarila 40.000 noćenja što je rast od 24% u odnosu na proteklu godinu.

Tu treba istaknuti da je ovaj turistički promet Podstrana ostvarila samo u privatnom smještaju, dakle bez hotela, motela i odmarališta. Raduje nas, nadamo se skorašnja obnova ovog nekadašnjeg prvokategorijeka, što će donijeti značajan kvalitet u turističkoj ponudi Podstrane i Županije u cjelini, ali i veliku korist našoj općini i njenim stanovnicima. Za kvalitetan razvoj turizma Podstrani nedostaje i jedna specijalizirana turistička agencija koja će uz ostale hrvatske turističke kapacitete uglavnom nuditi Podstranu kao zanimljivo turističku destinaciju.

Infrastruktura:

Početkom devedesetih počeo je

ambiciozni plan uređenja obalnog pojasa Podstrane. Međutim, zbog nedostatka financijskih sredstava taj je projekt zastao, a realizirano je djelomično nasipavanje i proširenje pomorskog dobra. Za završetak ovog projekta potrebna su golemo sredstva, koja u doglednoj budućnosti Općina neće moći osigurati iz redovitih prihoda. Stoga se zanimljivom čini ideja o davanju u podkoncesiju pojedinih dijelova obale uz obvezu koncesionara da taj dio uredi prema usvojenom GUP-u i PUP-u (plaža-šetnica-zeleni pojas). Najgore je čekanje, koje će i dosad učinjeni posao postupno obezvrijediti. Jer upravo je taj nedovršeni obalni pojas jedan od velikih minusa turističke ponude.

Izgradnja infrastrukture bitna je za sveukupni razvoj turizma i gospodarstva uopće. Tu se misli na ostale bine segmente:

- *Cesta* koja povezuje Podstranu s centrom županije, Splitom, postala je usko grlo te značajno koči daljnji gospodarski razvoj. Nadamo se skorom nastavku radova na Sirobuji, ali i cesti koja će spajati TTTS sa splitskom Vukovarskom ulicom, te brzoj cesti Trogir-Omiš (sve ove ceste odavno se nalaze u državnim i županijskim planovima)

- *Vodoopskrba* koja također ne zadovoljava narasle potrebe Podstrane, te je potrebno nastaviti izgradnju mreže prema Gornjoj Podstrani uz nekoliko vodosprema na većim visinama. To bi omogućilo širenje obradivih poljoprivrednih površina, te kvalitetniju opskrbu stanovništva i turista.

- *Nastavak izgradnje magistralne kanalizacijske mreže*, kao i ulične mreže, poboljšat će čistoću mora, a time omogućiti i kvalitetniji razvoj turizma, te višu razinu komunalnog standarda stanovništva.

Podstrana na svojih 8,5 tisuća stanovnika ima oko 250 registriranih gospodarskih subjekata (obrtnici i tvrtke). Reklo bi se prilično. Međutim, radi se o tvrtkama i obrtima koji zapošljavaju uglavnom do pet radnika. To su tvrtke koje se najviše bave graditeljstvom i trgovinom.

Ministarstvo gospodarstva potaknulo je projekt "gruda snijega", koji je trebao ubrzati razvoj malog gospodarstva i obrta. Obveza je svake općine da izdvaja određena sredstva za kreditiranje i poticanje maloga gospodarstva. Međutim, na području Podstrane vrlo se malo učinilo. Ima tu i objektivnih teškoća. Zemlja je skupa, ne postoje poduzetničke zone izgradnje, a Općina ne raspolaže većim površinama zemljišta u svojem vlasništvu koje bi mogla uz povoljnije uvjete prodati ili čak ustupiti potencijalnim investitorima.

Temelji budućeg razvoja Podstrane trebali bi biti: turizam, proizvodnja ekološki zdrave hrane i malo gospodarstvo koje nije zagađivač. Sve ovo treba poticati državnim i općinskim sredstvima, uz razvoj infrastrukture, koja je preduvjet bilo kakvog razvoja.

Treba izraditi strategiju razvoja Podstrane koja će obuhvatiti i razvoj cestovne, vodoopskrbne i elektroenergetske infrastrukture. Naravno, razvoj se treba uklapati u strategije razvoja Županije i Hrvatske, koje još uvijek nisu donesene. Ipak, kao svijetlu točku treba spomenuti izradu strateškog plana razvoja turizma u Podstrani, koji je napravljen ove godine, a stvaranje plana potaknula je Turistička zajednica Podstrane.

Evo nekoliko podataka o gospodarskim subjektima koji su registrirani na Trgovačkom sudu, dakle društava s ograničenom odgovornošću (d.o.o.)

Šifra djelatnosti	Opis djelatnosti	Broj tvrtki	Broj Zaposlenih
A 1.1.	Uzgoj žitarica, voća i povrća	2	0
A 1.2.	Uzgoj stoke	1	1
DA	Proizvodnja kruha, peciva, svježe tjestenine i kolača	1	0
DB	Proizvodnja odjeće	1	3
DE	Tiskanje i uvezivanje knjiga	3	6
DH	Proizvodnja ambalaže od plastičnih masa	1	2
DK	Proizvodnja rashladne i ventilacijske opreme te alatnih strojeva za proizvodnju hrane i pića	3	9
DL	Proizvodnja aparata za mjerenje i kontrole industrijskih procesa	1	7
F	Graditeljstvo, ugradnja stolarije, podnih i zidnih obloga, postavljanje instalacija za vodu i plin	22	129
G 50	Trgovina na veliko	28	90
G 51			
G 52	Trgovina na malo	18	49
G 52.7	Popravlak električnih aparata	1	1
H 55.2	Hoteli, moteli i ostali smještaj	2	2
H 55.3	Restorani	3	1
H 55.4	Barovi	3	22
I 60	Prijevoz	7	21
K 71.1	Iznajmljivanje automobila	1	1
K 74.1.2	Računodstvo i revizijski poslovi i porezno savjetovanje	3	8
K 74.2	Arhitektonske i inženjerske djelatnosti i tehnički savjeti	5	11
O 90	Uklanjanje otpadnih voda i odvoz smeća	1	6
O 93.04	Poboljšavanje fizičke kondicije	1	1
	U K U P N O:	108	370

Zanimljivo je da su samo dvije tvrtke registrirane za uzgoj voća, povrća i žitarica, što dokazuje da se ovom djelatnošću nitko sustavno ne bavi, već se radi o sitnoj rascjepkanoj proizvodnji u domaćinstvima. Čak i ove dvije registrirane tvrtke nemaju zaposlenih.

Graditeljstvo je uz trgovinu najzastupljenija grana s čak 22 tvrtke, ali samo 129 zaposlenih, dakle s nešto više od 6 zaposlenih po tvrtki. Ako uzmemo u obzir da jedna od njih zapošljava 23 ljudi, što je inače najveći broj zaposlenih u jednoj tvrtki, onda je prosjek još manji. Čak 46 tvrtki bavi se trgovinom uz samo 139 zaposlenih. To je

i razumljivije je bilo najlakše pokrenuti ovu djelatnost. Međutim, tu nema niti jedne značajnije tvrtke, te je vrlo upitan opstanak ovih tvrtki u srazu s multinacionalnim kompanijama, te divovskim tvrtkama na regionalnoj i državnoj razini. Iznemuduje da su samo dvije tvrtke registrirane za hotelski i motelski smještaj, uz dvoje zaposlenih. Dakle, ni na ovom području nema značajnije tvrtke, a za to ipak postoje mnogi preduvjeti. Ostale djelatnosti su vrlo rijetko zastupljene te zapošljavaju mali broj djelatnika.

Pogledajmo i "krvnu sliku" budućih perspektivnih kadrova u Podstrani, tj. kvalifikacijsku strukturu nezaposlenih.

STRUČNA SPREMA	BROJ NEZAPOSLENIH
NKV, PKV, NSS	166
KV, VKV	311
SSS	246
VŠS	40
VSS	38
UKUPNO:	801

Ako uzmemo u obzir da je 40% stanovništva radno sposobno, onda je stopa nezaposlenosti 24%. Žene čine 58,9% nezaposlenih.

Samo ova vojska nezaposlenih sposobna je pokrenuti gospodarstvo Podstrane.

U svakom slučaju, Podstrana ima perspektivu te se nadamo da će je i ubuduće častiti epitetima kao "Mala Kalifornija", kako se zove i jedna od registriranih tvrtki.

Miran TOMASOVIĆ

PREDSTAVNICI POLITIČKIH STRANAKA PODSTRANE

MALO O DEN HAAGU MALO O PODSTRANI

Svim podružnicama registriranih stranaka koje djeluju u Podstrani postavili smo dva istovjetna pitanja. Njihove odgovore možete usporediti na ovoj stranici. Pitanja glase:

1. Jeste li zadovoljni politikom hrvatske Vlade prema Haaškome sudu te da li biste nešto promijenili ako biste bili u mogućnosti?

2. Jeste li zadovoljni strategijom razvoja Podstrane i na kojim biste se pitanjima razvoja u prvome redu angažirali?

Odgovori:

Za HSP - Frane Tomasović

1. Za sadašnju situaciju ne bih okrivio sadašnju Vladu, već vladu HDZ-a, odnosno čitavog Sabora koji je izglasao Deklaraciju o suradnji s Haaškim sudom, osim HSP-a, koji je bio protiv te deklaracije te je upozoravao na to što će se dogoditi nakon njezina izglasavanja. Promijeniti se ne može ništa jer se moraju poštovati potpisani dokumenti. HSP kao stranka, ni u kom slučaju ne može prihvatiti da se osumnjičeni terete po zapovjednoj odgovornosti, te da se sudi onima koji su branili svoju domovinu.

2. Svih ovih 10 godina vladavine HDZ-a s puno se novca napravilo malo, te nema nikakvih kapitalnih objekata od kojih bi Podstrana imala korist. Svoj angažman usmjerio bih u prvome redu na razvoj turizma, poljoprivrede i malog obrtništva, a poslije se iz tih investicija može izvlačiti korist. U ovih 10 godina mi nemamo strateški plan razvoja Podstrane, u kojemu bi stručni ljudi donijeli smjernice razvoja, te operativni plan, kojim bi se taj strateški plan realizirao.

Za HSLS - predsjednik ogranka Zoran Dizdar

1. Mislim da ne možemo biti zadovoljni kako politikom Haaškoga suda prema Hrvatskoj, tako niti politikom Vlade Republike Hrvatske prema Haaškome sudu. S obzirom na to da je ovo pitanje u domeni visoke profesionalne politike, mogu samo dati svoj komentar kao običan građanin. Sve u svemu, Haaški sud je dobrim dijelom u funkciji realizacije određenih političkih ciljeva svjetskih moćnika prema ovim prostorima. Smatram da bi hrvatski sudovi trebali procesuirati eventualne počinitelje određenih kaznenih djela. Kada bih bio u mogućnosti nešto mijenjati, učinio bih to na području ekonomske politike, jer jedino razvijena Hrvatska može kreativno i samostalno voditi vanjsku i unutrašnju politiku. U protivnom postajemo sluge i vječni dužnici MMF-a i ostalih globalnih moćnika, koji upravo na manje

razvijenima ostvaruju svoje globalne interese te stvaraju sve veću razliku između visokorazvijenih i nerazvijenih zemalja.

2. Općina Podstrana kao novonastala samostalna općina nužno bi trebala imati kompleksan dugoročni plan razvoja kako bi se stvorila podloga za izradu srednjoročnih i kratkoročnih planova razvoja. Posebno bi trebalo sagledati urbanistički razvoj (koliko objekata treba i može imati općina za 20 god.) te, sagledavajući sve prednosti i nedostatke, definirati dugoročne ciljeve u turizmu, poljoprivredi, školstvu i zdravstvu. Trebalo bi osigurati temeljnu infrastrukturu kao podlogu za razvoj (cesta, telefonije, električne energije i kanalizacije) kako bi se mogli realizirati planovi razvoja te životni standard dovesti na potrebnu razinu. Osobno sam spreman angažirati se na razvoju komunalne infrastrukture i stvaranja uvjeta za planirani i usmjereni razvoj malog poduzetništva, uz vođenje računa o maksimalnoj zaštiti okoliša i kvaliteti življenja na području naše općine.

Za HDZ - predsjednik ogranka Mario Tomasović

1. Nisam zadovoljan politikom Vlade Republike Hrvatske, no mi smo mali narod te o nama odlučuju drugi svjetski lobiji, koji sve rade za svoje interese. Što bih učinio? Pokušao bih se oduprijeti njihovim interesima i zaštititi ljude koji su branili svoje obitelji i mjesta od agresora koji ih je napao.

2. Nisam zadovoljan sporom i teškom administracijom koja koči i sputava razvoj Podstrane, kao i cijele naše države. Nisam zadovoljan indolentnim ljudima, a pogotovo mladom kategorijom stanovništva, koje je bezidejno i neambiciozno, iako u najboljoj životnoj snazi. Nisam zadovoljan ni onima koji odlučuju baveći se društvenim radom, a ne uvažavaju činjenice i struku.

Za Općinsku organizaciju SDP-a Podstrane - Mario Tomić

1. Teško je kazati da li biti zadovoljan ili nezadovoljan politikom Vlade prema Haaškome sudu, jer ne znamo sve prave okolnosti vezane uz njihov rad. Možemo napomenuti da, kako oni kažu, rade po potpisanoj sporazumu između prijašnje hrvatske vlasti s Međunarodnim sudom, što nas obvezuje na uzajamnu suradnju. Pravna smo država, te svatko mora odgovarati za eventualno počinjena nedjela, jer nije u redu da svi kolektivno odgovaramo za nečiji rad, bilo on dobar ili loš. Da li bismo nešto mijenjali kada bismo bili u mogućnosti? Sigurno da bismo mijenjali, jer svatko novi tko dođe na nečije mjesto nešto promijeniti, ako ni zbog čega drugog, onda barem radi

promjene.

2. Strategijom razvoja mjesta teško je u potpunosti biti zadovoljan jer uvijek treba težiti boljem. Radi se, napravljeno je dosta, ali ono što Podstrani treba još se konkretno ne zna. Nemamo plan razvoja, pa tako ni definitivno razrađene planove s rokovima i nositeljima projekata i zaduženja.

Za HNS - Nediljko Jovanović

1. Smatramo da je od samoga početka odnos hrvatske Vlade prema Međunarodnom sudu neprihvatljiv za hrvatski narod, koji je vodio isključivo obrambeni rat, te da je to posebno ponižavajuće za hrvatske generale, koji su najzaslužniji za stvaranje hrvatske države. Smatramo da taj odnos treba hitno mijenjati.

2. Sa strategijom razvoja mjesta nismo zadovoljni, kao ni s Urbanističkim planom, koji bi uvelike trebao odrediti strategiju razvoja mjesta. Smatramo da Podstrana svoj razvoj treba temeljiti u prvome redu na turizmu, za što treba izgraditi najmanje još jedan turistički hotelski kompleks s ACI marinom. Osim toga, uz dovođenje vodovoda u Gornju Podstranu, potrebno je napraviti projekt turističke valorizacije Gornje Podstrane, na čemu smo se spremni angažirati, jer od prije 20 godina postoji interesantna studija o toj temi.

Za ogranak HSS-a - Tomislav Tomić

1. Držim kako je najvažnije da na ovim lijepim i "nesretnim" prostorima, kojima su stoljećima prolazile vojske, na kojima

su počinjali ratovi i sukobljavali se interesi, zavlada mir koji je interesu Hrvatske i hrvatskog naroda, a u interesu bolje i mirnije budućnosti. Da bi se ovo ostvarilo, mora se zaustaviti krug osveta, revanšizama, mora se oprostiti, te je stoga potrebno suditi svakom ratnom zločinu koji je počinjen na bilo kojoj strani. Ovo se odnosi i na one koji su na hrvatskoj strani počinili ratni zločin, ma koliko to bilo bolno i nepravedno, ma koliko morali zatomiti nacionalni ponos. Držim da Haaški sud do sada nije bio pravičan, nije uzimao u obzir da je Domovinski rat bio obrambeni rat, da je Hrvatska napadnuta uz podršku svjetske politike. I toj svjetskoj politici potrebno je suditi kao jednom od najvećih uzročnika ratnih zločina u ovome ratu.

2. Prave strategije razvoja mjesta nema. Radi se od slučaja do slučaja, a prema sitnim interesima pojedinaca ili grupa, što dovodi do neodrživog urbanog i privrednog razvoja Podstrane. Podstrana je mjesto u kojemu sja sunce ili pada kiša dok u Splitu ili Omišu pada snijeg ili puše bura, ona je prostor koji se od antičkih vremena cijenio kao mjesto za ugodan i lijep život. Nezadovoljan sam i duša me boli kada vidim uništavanje prostora, a nemoćan sam bilo što promijeniti. Potrebno je hitno okupiti sve stranke, društvo, pojedince, Crkvu, sve koji žele i mogu pomoći te raspraviti kakvu Podstranu želimo. Iz ove rasprave mora proizići okvirni program razvoja mjesta, koji mora biti okvir rada za donošenje strateškog programa sadašnje i svim budućim vlastima. Još ima nade.

Odgovore HDRS-a nismo dobili. (uredništvo).

PODSTRANA PREPORODNE 1971.

TAKO JE TO BILO 1971. GODINE

Možda većina današnjih Podstranjana ne zna da je prvi pokušaj osnivanja ogranka Matice hrvatske bio još davne 1971. godine, točnije u jesen te godine, nekako istodobno kada je osnovan i ogranak MH u Kaštelima. Pokušaj osnivanja ostao je samo pokušaj, jer su se događaji na političkoj sceni smjenjivali munjevito brzom i došlo je do zabrane svih aktivnosti koje bi se mogle podvesti pod opću formulu preporodnih nastojanja. Odgovor na pitanje kako se to zbiljo potražili smo u razgovoru s jednim od sudionika tih događanja, profesorom Martinom Vlašićem, našim sumještanimom.

- Kao jedan od naših najagilnijih aktivista, doživjeli ste, da tako kažemo, uspon i pad hrvatskog proljeća. Biste li nam mogli ukratko evocirati neka svoja sjećanja na te dane?

- Da, upravo obilježavam 30. obljetnicu tih događanja. Davni dani. Bili smo mladi, puni entuzijazma i dobrih namjera. O hrvatskom proljeću već je mnogo toga, da ne kažem sve, kazano i napisano. Uvijek rado, među ostalim, spomenem Savkinu dvotomnu knjigu s naslovom "Hrvatski snovi i stvarnost", u kojoj je elaborirano sve što treba znati o hrvatskom proljeću. Ipak, da ponovimo utvrđenu formulaciju: to je bio politički, kulturni i gospodarski preporodni pokret u Hrvatskoj potkraj 60-ih i početkom 70-ih godina prošlog stoljeća. Nove reformske ideje, izborna demokratska klima i preporodni zanos toliko su proželi narodne mase da se na svakom koraku mogao osjetiti njihov pozitivni učinak. Ideološki protivnici takva su gibanja u društvu pomalo ironično nazivali - masovnim pokretom. Pokret je dao pozitivne rezultate u svim sferama društvenog života, iako je završio dramatičnim slomom nakon 21. sjednice CK u Karadordevu. Ja sam tada živio i radio u Splitu, ali sam se uključivao u rad na terenu u našoj Podstrani, gdje smo u okviru postojećih struktura organizirali različite tribine, radne skupine i sekcije, primjerice sekcije za obnovu kulturne baštine i za proučavanje povijesti našega kraja. Podstranjanji su bili oduševljeni Matičinim glasilima, rado su ih čitali i preplaćivali se na njih. Čitali su "Hrvatski jednik", "Hrvatski gospodarski glasnik" i drugo. Vjerovali su Matici i njezinoj napisanoj ili izgovorenoj riječi. Na tribinama su gostovali istaknuti djelatnici s područja kulture, politike i gospodarstva. Čitala se kulna Šegedinova knjiga "Svi smo odgovorni".

- Kako objašnjavate toliki entuzijazam kojim su se Podstranjanji uključivali u preporodna nastojanja?

- Podstrana je, kao što je poznato, tradicionalno HSS-ova izborna baza. Zabilježeno je da je dr. Vlado Maček, predsjednik HSS-a i najznačajniji idejni tvorac Banovine Hrvatske, u nekoliko navrata boravio u Podstrani, pa je čak i svoj odmor provodio ovdje u vrijeme svoje velike popularnosti i pobjeda na izborima. Nadalje, zanimljivo je podsjetiti i na to da je i podstransko glazbeno društvo s nazivom Hrvatsko katoličko glazbarsko društvo pod hrvatskom zastavom pristupilo narodnooslobodilačkom pokretu i dalo svoj obol borbi za slobodu protiv stranih zavojevača. Sve to rječito govori o kontinuitetu nacionalne, demokratske i slobodarske misli na ovim prostorima. I 60-ih godina Podstrana je doživljavala svoju novu razvojnu fazu, i to u građevinsko-urbanističkom, turističkom i općenito gospodarskom smislu. Teme koje su pokrenute s namjerom da se izvrše značajne reforme neobično su zanimale i Podstranjanje, kao praktičare kojima se nametalo pitanje tržišnog privredivanja, pitanje "čistih računa" i drugo.

- Od koga je potekla inicijativa da se osnuje ogranak Matice hrvatske u Podstrani?

Akademik Petar Šegedin predstavlja svoju knjigu "SVI SMO ODGOVORNI?" u Podstrani 1971. godine

- Matica je u Podstrani bilo vrlo popularna i mještani su joj vjerovali. Naime, sve što je radila na kulturnom, gospodarskom, i na političkom preporodu korespondiralo je sa stvarnim željama naših ljudi, inače marljivih poljoprivrednika i poduzetnika. Kao što smo već naveli, držala su se predavanja o aktualnim temama, pa je bilo posve logično da se osnuje i Matičina tribina, odnosno ogranak MH za naše područje. Matičini ogranci nicali su posvuda kao gljive poslije kiše. U prostorijama MH na Pjaci, odnosno na Narodnome trgu, gdje se tada Matica nalazila, razgovarali smo u više navrata prof. Ante Kaštelančić, inače naš poznati slikar, dr. Mate Bakota, dopisni član HAZU (tada JAZU) i ja o tome kako je krajnje vrijeme da se osnuje ogranak u Podstrani. Kaštelani su to već bili učinili. Trebalo je pripremiti skupštinu, pa je izabran Inicijativni odbor. Računali smo na agilnije naše mještane kao što su Ante Božiković Javor, Ante Car, Tomislav Tomić i drugi. Mještani su se raspitivali o početku rada. Međutim, događaji su nas pretekli: veliki studentski štrajk, a zatim i sjednica u Karadordevu. Iz Komiteta je stigla zabrana i mi smo odustali od osnivanja ogranka, ali smo sačuvali nadu da će ipak jednom doći bolja vremena, kada će

se moći nastaviti s onim što je započeto.

- Kako su se ti dramatični događaji odrazili na društvena zbivanja i aktivnosti u Podstrani?

- Podstrana je tada bila na periferiji splitske općine, i bila je drukčija. U njoj su postojali povoljniji uvjeti za miran rad nego u Splitu. Kao što je poznato, u Splitu se vodila bjesomučna politička hajka na sudionike hrvatskog proljeća. Svi smo bili traumatizirani silovitošću, pa i brutalnošću obračuna. Naprotiv, u Podstrani nije bilo netrpeljivosti niti su se provodile političke hajke kao drugdje. Političke strukture u mjestu ponašale su se vrlo razumno i posve logično. Njih je zanimalo opće dobro mjesta, njegov napredak i budućnost. Svi kadrovi i aktivisti koji su mogli i htjeli dati svoj doprinos boljitku Podstrane bili su dobrodošli. Nije se prekidalo s radom na kulturnoj i povijesnoj baštini mjesta. Počelo se s pripremama za pisanje monografije o Podstrani. Nastavilo se s kulturnim aktivnostima u mjestu, u koja su bile uključene i mlade snage s namjerom da se vodi briga o dobrobiti mjesta i njegovu napretku. U vrijeme kada je bilo zazorno spomenuti hrvatsko ime, dr. Bakota je na skupovima bez straha govorio o materinskoj hrvatskoj riječi i o hrvatskom jeziku, kojim se u Podstrani oduvijek govorilo. Teško je danas predočiti kako su te riječi ohrabrujuće zvučale i imale snagu budućih pobjeda.

- Kako s današnje distancije gledate na ondašnje događaje, prije i poslije Karadordeva?

- Politički život u Hrvatskoj 1970./71. poprimio je obilježje svenarodnog demokratskog i nacionalnog pokreta s preporodnim obilježjima. Karadordevu, kao metafora za sve ono što se događalo poslije 21. sjednice CK, samo je privremeno zaustavilo i onemogućilo demokratske procese i gospodarske reforme, ali nije moglo uništiti i izbrisati akumuliranu pozitivnu energiju. Devedesetih godina oživotvorene su naproizvotvorne zasade hrvatskog proljeća i najsvetiji ideali hrvatskog naroda u dugom nizu stoljeća.

Zoran JURISČIĆ

PRIRODNOZEMLJOPISNE ZNAČAJKE PODSTRANE

Podstrana je naselje smješteno u srednjoj Dalmaciji, u primorskom dijelu bivše Poljičke republike, koja po administrativnoj podjeli teritorija Republike Hrvatske ima status općine. Katastarska općina s naseljem Podstrana prostire se na površini od 11,5 km² jugozapadne padine i podnožja planine Perun, koja je primorski greben planinskog masiva Mosor (1330 metara nadmorske visine). Sjeveroistočna granica općine prati donji tok rijeke Žrnovnice, a jugoistočna granica se proteže od mora, preko brda Veliki Mutogras (98 m), prema lokalitetima Blaca i Kuka do vrha Piščenica (471 m).

Prostor općine Podstrana proteže se oko 6 km uz obalu Bračkog kanala, prateći

dominantan smjer dinarskog pružanja reljefa na ovom prostoru (sjeverozapad-jugoistok). Širina općine Podstrana (oko 2 km) ograničena je grebenom planine Perun na sjeveru i obalom mora na južnoj strani. Na sjeveroistoku Podstrana graniči -sa naseljima Šine i Žrnovnica, a na jugoistoku naseljem Bajnice.

Naselje Podstrana sastoji se iz pet dijelova. Najstarije naselje smješteno je ispod strmog grebena planine Perun na kontaktnoj zoni između vapnenačkog bila i flisne padine, na nadmorskoj visini od 290 do 340 m. Sada se za ovaj dio naselja najčešće upotrebljava naziv Stara Podstrana, Gornja Podstrana ili Selo. Ostala naselja su Strožanac, Grljevac, Sveti Martin i Mutogras. Jadranska

magistrala povezuje ova naselja u kontinuiranu zonu naseljenosti koja se mjestimično širi i na obronke Peruna.

Reljef i grada

U reljefu Podstrane mogu se izdvojiti tri paralelne geomorfološke cjeline:

1. vapnenačko bilo
2. flišna padina
3. obalna naplavina.

Najviši i najistaknutiji položaj zauzima vapnenačko bilo Peruna s prosječnom visinom od oko 450 m. U granicama općine najviši vrh je Križ, visok 533 metra. Od vrha Križ prema sjeveroistoku pruža se blaga kamenita zaravan Vršina.

Zaravan završava sjeveroistočno od Sela na potezu od lokaliteta Ravni doći do Dračov dolca, pružajući se do izohipse od 400 m.

Bilo Peruna strmo pada oko 100 do 170 m prema jugozapadu i na pojedinim mjestima završava siparima pleistocenske starosti, koji prekrivaju kontaktnu zonu između flišne padine i vapnenačkog bila. Slojevi krednog vapnenca nagnuti su prema sjeveroistoku i mjestimično su borani i rasjedani.

Klimatska obilježja

Podstrana nema meteorološki stanicu, pa je za upoznavanje klime ovog prostora

KULTURNI PRILOG

PERUN

MATICA HRVATSKA PODSTRANA

PJESNIČKI SUSRETI - STARO SELO PODSTRANA

DOBRO JUTRO MORE

BROD S MOJIM IMENOM

Kad me u vreći s topovskom kuglom
spustite u bezdan, vodu
nek ne nosi ulica moje ime
dajte ga nekom brodu

pa da nastavim one pruge
koje sam činio prije
po bezimnim uvalama
srednje Dalmacije

Neka tuda vječito luta
i nikad sidro ne spušta
brod s mojim imenom
kao ukleta duša

Boljima dajte aleje
i dajte trgove njima
ja ne mogu zamisliti - više
nikada na Komatima

Nek ima moje ime
trabakul, tender, bracara
važno mi je da plovim
važna mi je nevera

i da mi pokazuju pute
u beskraj i tmini
mrtvi prijatelji -
danas svjetionici

Arsen DEDIĆ

DNEVNIK

Dnevnik je noćnik,
na raskršću.

Prolazi more.

Daruješ mu čašu vode,
i žižule.

Bez najave i vjetar naiđe
sa suprotne strane.

Na nogostupu
zemlja rađa ogradu.

U njenu prozoru
građ mijeja ime.

U bijele košulje,
kroz rupice,
more uvire.

Anđelko NOVAKOVIĆ
Zagreb, 27.10.1998.

SILNI GEN

Krunoslav Kelavi

Ne mogu ravnodušno stajati na obali
i gledati u more.
Ma s koje mu strane dolazio,
bez obzira na godišnja doba,
ja imam silni gen spojiti se s morem.
Za to mi nije potreban prag
s kojeg bi se otisnuo u to tekuće svijetlo
u to vječno budno oko s kojim nebo zemlju
a zemlja nebo gledati ne prestaje

SVECINA RUBU KATEDRALE

Na rubu katedrale kipovi slute zimu
i kišu, jadni sveci u vječnom svetom timu

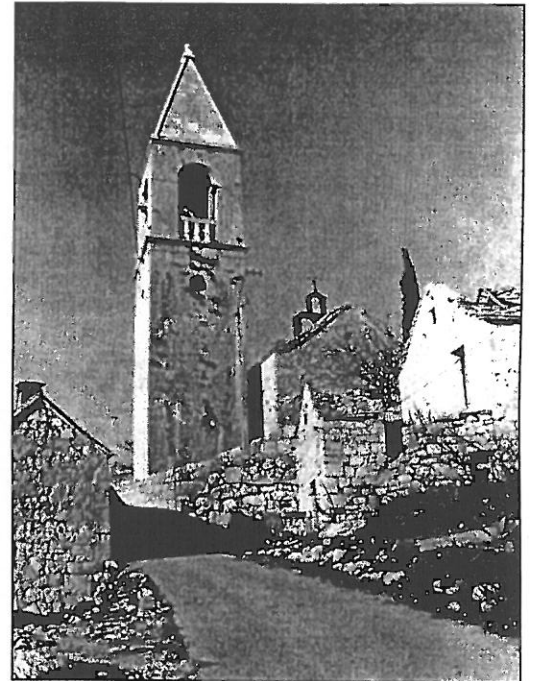
zgrčeni voljom svoje molitve slute vlagu
u kostima će starog kamena, svoju nagu

krijući put pod noge prosijačke ogrtače
od poroznog vapnenca, sve jače se i jače

u tišini sve većoj čuje gdje nijemo vape
da produže se sjene sunčane, poput klape

nebeske poredani na rubu što se klima,
ne smeta im samoća ni vječnost nego zima.

Luko PALJETAK
laureat ovogodišnjih susreta
"Dobro jutro more"

LIRSKA IMENA

U dobro jutro more...

Ovdje je uvijek Bepo
i ime mu, i Slime
i opet mi je moj nezaboravni kume
moj lirski susjede stari
u tebe časno i lijepo...
/tu gdje dišu sveti i zavičajni oltari
i lirski dari/

Ukolo i šjor Niko šeće i šuti,
zamišljeno promatra staro i novo vrijeme
a zaostati za njim neće ni umni Jure
koji osluškuj sve naše oluje i bure
sa Zakučca i Cetine
do Orniša, Splita, Biokova i Podstrane
i onda oni zajedno sade
visoke jablane

Tu je negdje i glasni doktor Drago
sa svojim dragim ljudima iz Poljica

Zajedno su oni bili, i ostali
domovinska klica,
i naše vječno pjesničko blago

Miroslav S. MAĐER

ZAJEDNIČKA IZLOŽBA LIKOVNIH UDRUGA A. KAŠTELANČIĆ - PODSTRANA I KRUG - DUGI RAT

U teži dobru suradnje u stvaralačkom dijalogu između poljičkih općina Podstrane i Dugog Rata, obilježavajući osmu godišnjicu predstavljanja podstranske likovne udruge "A. Kaštelančić", upriličeno je prvo zajedničko izlaganje s članovima likovne udruge "Krug" iz Dugog Rata.

Na blagdan Nebeske zaštitnice Gospe Ružarice evocira se vrijeme trajno nastanjeno u memoriji naroda koji se uzda u razgovor. U tom vjekovima ponavljanom periodičnom prisjećanju, posebice u ovom svijetu strepnji, nemira i neimjesnosti, dolazak u oaze ishodišta, mira i kontemplacije djeluje spasonosno i rastvara duhovna i vremenska obzorja.

Zato je hvalevrijedan svaki motiv kao

prilog ozračju svetkovine koju su oduvijek pratile prezentacije ljudskog dara stvaranja. Tako su i ovom izložbom poklonici likovnog stvarstva, otvoreni za komunikaciju različitih slikarskih pristupa, ostvarili plodan i dojmljivi susret u prostoru prožimanja duhovnih uporišta i kulturnog djelovanja, kontinuiteta života i ambijentalne izdašnosti.

U predstavljanim slikama prostora i vremena, likovnom akribijom dosjetljivo su zabilježeni fragmenti svijeta koji nas okružuje, ili isječki sjećanja iz vremena djetinjstva pohranjenih u srcu, u kojima iščitavamo uzorke iskustva i uspomena. Zahvaljujući ovom skupnom slikarskom predstavljanju u staroj čitovnici, u predstavama impresija, vizura, htijenja, slutnji i poruka, ispričana je priča

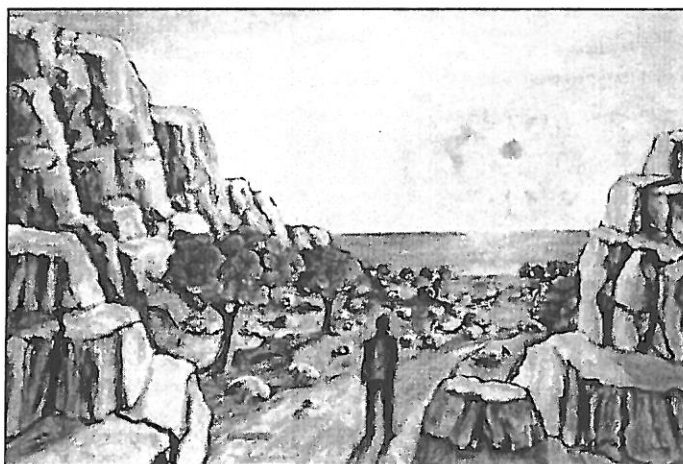
U tijeku Podstranskog ljeta Podstranskoj publici predstavila se likovna udruga KRUG iz Dugog Rata, te je tom prilikom dogovorena i zajednička izložba likovne udruge KRUG i likovne udruge ANTE KAŠTELANČIĆ iz Podstrane, koja je postavljena ta blagdan Ružarice u Čitovnici u Starom selu Podstrana. Po poticaju Poljičkog Kneza prof. Martina Žilića otpočela je daljnja suradnja likovnih grupa u smjeru zajedničkog izlaganja: Muzej Kaštel Sućurca, Hotel SPLIT - Poljička večer, te godišnja smotra likovne udruge KRUG u Dugom Ratu. Slijedeća zajednička izložba dvaju udruaga

Anita Latković "KRAJOLIK" - ulje na platnu

OSVRT NA IZLOŽBU Z. JURASA VRATA STOLJEĆA STARO SELO PODSTRANA - ČITOVNICA

S pajanjem stvarnog i imaginarnog na potki konkretnog pejzaža i zmaštanih prizora, Zlatko Juras je ostvario stanja metafizičke ugodajnosti slike čije su silnice najčešće simboličkog karaktera. Krajolik i figure u njemu znakovi su hoda vremena s upućenošću čovjeka svjetlu u opredmečenju egzistencijalnih pitanja. Slikom izraziti bogatstvo ljudske duševnosti, treptaje osobnog i snagu općeg, Jurasovo je htjenje koje za prenošenje ideje koristi i likovnu zgusnutost i razigranost te određeni vid literarnog dajući mu kroz sadržajnu slojevitost prizvuk enigmatskog. Složena ikonografija u prepletu slike biva uvijek koncentrirana oko bitnog, oko čovjekovog postojanja i smisla trajanja kroz povijest koja ima i svoje čitke datumske odrednice. Prijelaz milenija zasigurno je Jurasu bio poticaj za svojevrstnu sintezu, za zastanak na neumitnom putu ljudske sudbine.

govorom linija, boja ploha, volumena i oblika sa iskazanom težnjom da se postigne razina onog poticajnog stvaralačkog proplamsaja koji teži ostati zabilježen, oformljen, elementima likovnog izražavanja na plohi ili u prostoru.

Tako u putovanju oka pratimo slike prepoznatljivih pejzaža, marina otkrivamo svjetlost Dalmacije, vraćamo vrijeme proživljenog djetinjstvasudjelujemo u igri svjetla i sjene navolumenima i oblicima iščitavamo poruke u likovnim zapisima autora kojisu izabrali likovni govor za plodonosan stvaralački dijalog.

A baš svi koji se osjećaju pozvani mogu iskušati draži stvaranja, pretačući poticaje primljene od vanjske ili unutarnje prirode, ako se prepuste stvaralačkoj igri kojoj je svako živo biće sklono i koja je pokretač pozitivnih naboja što ih u sebi samozatajno krijemo. Treba samo čista srca ušetati u taj svijet na način kako to znaju djeca i u vizualnoj ludičkoj igri oka i srca, iz prede zbiljskog, intuitivnog i imaginacijskog tkati suvisli likovni izričaj. Izgubljeni ključ za tajnu takve igre vrijedi potražiti u začudnom dvorištu svoga djetinjstva.

Margarita KELAVA

Marija Jovanović "JUŽINA" - ulje na platnu

predviđena je blagdan sv. Jure. U ovom broju Podstranskog lista predstavljene su neki od članova likovne udruge ANTE KAŠTELANČIĆ, a ostali, kao i naši gosti iz udruge KRUG biti će predstavljeni u slijedećim brojevima.

Zlatko JURAS

Članovi likovne udruge ANTE KAŠTELANČIĆ:

Nebojša Bošnjak, Nikša Erceg, Marija Jovanović, Tanja Jovanović, Zlatko Juras, Janet Nardelli Karaman, Ana Krnić, Anita Latković, Vedrana Bošnjak, Vanja Božiković

Oblikovao je prostore s relativiziranjem njihove realistične tvornosti te odmicanjem od doslovne činjeničnosti aktera i predmetnosti pejzažno je uzdigao od tla. U dojmu zrakoprazne tišine duboko doživljenog mediteranskog pejzaža "ispričana priča" djeluje uvjerljivije, svjetlo kao vodilja i poveznica blistavije. Mnoštvo upisanih detalja sastavnica je antropomorfnosti prirode jer znamo u njoj Juras daje novu dimenziju. Poradi prožetosti svjetlom i kamen i raslinje dio su ljudske produhovljenosti te na neki

način dobivaju konotaciju sakralnog. Zemno je uzdignuto na novu razinu postojanja, s bljeskom nebeskog u oporostu svakodnevnog. Možemo se identificirati s likovima na stazama svjetla u pejzažu sklone ljepote i prijatnje. Njihova tijela više su sabirališta emocija no mjera anatomske uslovljenosti. Nekad usamljenici, nekad parovi koji postaju jedno, nekad sudionici dijaloga bez riječi. Ljudsko u ozračju transcendentalnog prerasta u potrebu za prikazom i tema kršćanske ikonografije poput Posljednje večere s naznakom tjelesnosti Krista i apostola, i svjetlom kao dominantnim sadržajem scene. S razumjevanjem ishodišta, kada Juras slika i "banalne prizore", plodne karakteristične za njegovu Dalmaciju, one postaju simboli postojanja, te s uzdizanjem na pijedestal (kroz centralnost kompozicije ili njihovu gigantizaciju) dobivaju veličajnost kao znakovi života i tradicije. Slikarski izraz Zlatka Jurasa bazira se na klasičnoj estetici, proveden je njegovom mjerom stilizacije i stupnja opisnosti i izglednosti odabranog motiva s odnjegovanom paletom, tišim sazvučjima boje ili povremenim kromatskim akcentima u djelima s osjećajem svečanosti, praćenja unutrašnje ljepote te sa iskrenošću pristupa gdje su i umjetnički dosezi zalag istini.

Stanko ŠPOLJARIĆ

Tanja Jovanović "VENERA" - ulje na platnu

PJESNIČKI SUSRET - PJESNICI PODSTRANE I NJIHOVI GOSTI - STARO SELO PODSTRANA - 28.07.2001.

Nastupili su pjesnici: Zoran Jurišić, Ivica Ruić, Divna Ban, Goran Protega, Rade Bakota, Nensi Barić, Joško Armanda, Zlatko Juras i Ivan Bašić; sa nastupom Klape "JEŠKA" voditeljice Nensi Barić.

IGRA

1974

Svašta sam bio u svom životu,
mirotvorac, ratnik, slikar i poeta,
bio sam, o... bio sam:
glumac, sportaš, glazbenik i razbojnik
i to bi trajalo toliko dugo
dok se igračka ne bi polomila.
Da, prijatelju,
ja sam se igrao života
i igrat ću se uvijek i stalno
dok se igra ne završi.
A kad me Otac uzme za ruku
i upita:
"Dadoh ti život, što mi vraćaš od njega?" -
...pružit ću mu samo svoje
polomljene igračke.

Zoran JURIŠIĆ

MASLINA

Ja stojim
na kamenu
isklesana
u kamenu
uronjena
iz kamena
procvjetala
zbog kamena
zarobljena

još od prvih proljeća
didiog-dide

u društvu oblaka, i bure

a
s morem
u čvorastom, razgranatom korjenju

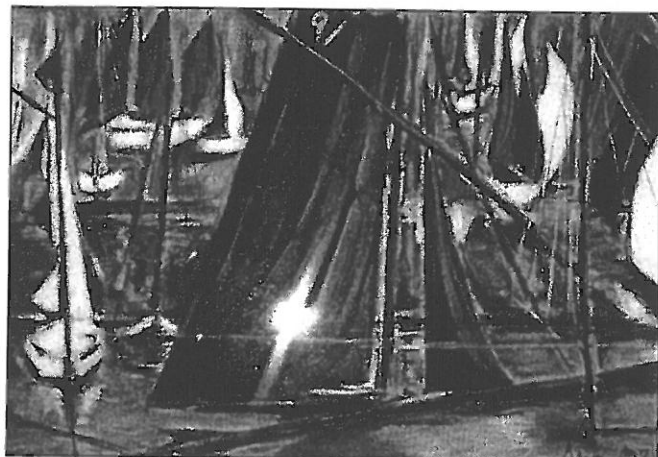
razgovaram

Ivica RUIĆ

PUT

Nemoj ni ovim, ni onim,
pođi svojim putem.
Zakorači u divljinu
kojom još nitko nije prošao.
Bezbrojnim trnjem ne daj se smesti
i ne brini što ne vidiš
ugaženu stazu pred sobom;
da li si zalutao
najbolje ćeš znati po onome
što ostaje za tobom

Ivan BAŠIĆ

Ana Krnić "JEDRA" - gvaš

SPOMINJEN SE GRADE

Svi Tvoji batelanti
svi Tvoji procesijuni
i Tvoji kampijuni
spominjen se
zarana
ulične polivače
grdelini vrj Kmana
grozja iz Dujmovače
a oni frut iz Žnjana...
Ko bi je zaudobi
krajicu Rive
Funtanu
joko bi i grlo napoji
pa dir po Sustipanu
ma utekli su zar konji
za svetega Duje fieru
za tonbulu Šjor Bepa
za maškare
i za Renu
A di je ona Pjaca
glendasta
pa stol mudraca
artišti o libri
piture
kortedanti
odispod Ure
utekli su konji
dobri moj Tonći
i Toma.
Lebić po Matejuški
još će se čuje doma
kad gardinada
zaore fonje
vaja nan uvatiti konje
i vezat ji
za užance
da nas ne skonča vrime
pres finece
i kreance.

Joško ARMANDA

ČVOROVI

Ja sam se kretala
I iznutra povećavala
Svakim hrabrim potezom
Sve je igra
Neki bi rekli putovanje
Na tebi je red koliko ćeš načiniti čvorova
Koliko će biti postaja
Igraj jednostavno
To se radi s istinom
Koja ti donosi stid na usta
Stid je zapreka
Neizgovoreno napravi čvor
Pa ti onda putuj kako hoćeš
Nekome će biti svejedno

Divna BAN

KAP S IZVORA

Ima jedan izvor čudan
unuk sunca i sin plime
i kad spava on je budan
i žubori tvoje ime.

Možeš doći šumskim hladom,
samo proći ili sjesti
s njega piti noću kradom
ili danju do besvjesti.

Andeosko tvoje lice
možeš ondje umivati
i slušati zorom ptice
sestre vile dozivati.

Možeš ga zaboraviti
kraj sto drugih naga leći,
ona će isto žuboriti
i uvijek će k tebi teći.

Sve će bit, po Božjem planu,
ako ne, na prašnoj cesti,
u vječnom ćeš oceanu,
kap s izvora moga sresti.

Goran PROTEGA

XXVI

Radost misli,
ona je suhi list
kog mravi nose

Zvonimir PENOVIĆ

Zlatko Juras "PLODOVI" - ulje na platnu

GRLICA

Stoljetna lipa
nad kamenom starinom
stablo života
kameni temelj živi
korijenjem vjenčan

Do obzorja širok
dan sprema svjetla svoja
u paperje grlice
blagoslov podneva
nad hridinom dana

Zlatko JURAS

Pepeo suhих suza gutam
i svojim putem bez puta
l u t a m
i skršen
sam
sām
i posve
svršen...
jer jutros Gospode
tako mi se drijemlje
u vlažnoj postelji
ispod zemlje

Petar VULIĆ

Pored prozora bez igdje ikoga godpođa blijeda plače
na usnama joj nebo kao rosa blista
Dok sviće

A lahor srca
njena vela na grane u susjedovom vrtu
povija

Zvonimir PENOVIĆ

XXVIII

Zoran Jurišić

LAĐA BEZ KORMILA

Izdavač:
HKD-NAPREDAK - SplitDOJMLJI ISKAZ
PJESNIČKIH
NADNEVAKA

Prvi put se susrećem s pjesmama ovog rječitog i uvjerljivo pjesnika. A prvo što upada u oči u ovako koncipiranu zbirku jesu označeni nadnevcima ispod ili iznad svake pjesme. To je naoko sasvim formalno obilježje, ali očito da ovakvo potvrđivanje dana, mjeseca ili godine nastanka pjesme ima i svoje, slobodno uzevši i simbolično značenje. Naime, kada pjesnik piše nadnevke, hoće vjerojatno označiti te trenutke koje znamo u klasičnom tradicionalnom smislu kao takozvano "stanje inspiracije", a ujedno i više dnevnčkog karaktera. No, bez obzira, hoćemo li oznakama vremena dati neko posebno značenje, nama je, prije svega, i u prvom planu - sama struktura izražajnosti i razina pjesničke evokacije.

Osnovni je dojam da su stihovi Zorana Jurišića vrlo komunikativne prirode i na neki način razgovorno - govorno, kolokvijalnog tipa, u neku ruku, pričajuće i individualizirane potrebe. Ali, razumije se, bez toga i

uprošćeno narativna iskaza, jer u mnogim manim ili većim cjelinama susrećemo produhovljenu metaforiku, misaonu ekstazu i jedinstven ritam. Da je pjesnik u razvijenoj stilskoj obradi govore nam i njegove pjesme pisane u obliku soneta. A kako znamo da je sonet vrlo zahtjevna forma, to će pribaviti uvjerenje, kako pjesnik već ima izražajnu školu pisanja i sastavljanja stihova. Ipak, najvažnije od svega to što pjesnik očito ima što reći, i da pruža sadržajem i trudom odabranih riječi, što znači da ne egzibira na ukalupljen artistski način slijedeći površno samo neku sebi svrhovito poetsku igru. Lijepo je pročitati kad pjesnik kaže:

*Pjesme moje ostat će s vama
One će biti spomenik moj*

kao što može potvrditi svoj talenat i takvim pjesmama, kao što su "Zemlja", "Molitva", "Kišni Split", "Noć", "Lađa bez kormila" i tako dalje - gdje se prostire poetsko tkivo na ujednačeniji i odmjerjeniji način. Jurišićeve pjesme nisu isprazne pa se već time spašavaju od mogućeg nanosa prozaičnosti i narativnosti. Imamo vrlo slikovitih pjesničkih figura i sugestivne osobnosti u izrazu, a nadasve otvorenosti i iskrenosti - što je uvijek dobra zaloga uvjerljiva pjesništva. A u tom pravcu uz Zorana Jurišića naziru se dobri i pouzdani putokazi.

U Zagrebu, lipnja 1999.

Miroslav Slavko MADER

SMISAO VALA
11.06.1999.

*Smisao vala nije hrliiti
jednim krajem u vrh neba,
krajem drugim ruljiti dno mora
pjenu stvarati, vjetar umivati -
ni ljuljati brodove,
ni kopati grobove,
ni prskati galebe,
ni lomiti jarbole.*

*Smisao vala je: jurnuti obali,
visoko podići krestu i kliknuti:
"Pogledaj, to sam ja,
potomak boga Neptuna!"
s ribama sabljarkama ratovati,
morskim lastama drugovati,
lahor prstima morskim češljati,
s najljepšim sirenama ljubovati,
valiče malene u svijet poslati,
s kraja svijeta pučinom ploviti,
i svom snagom u obalu grmnuti,
na sve strane kapljama prsnuti,
zatim se smiriti
i nestati*

*Nekome se, sigurno, smisao ovaj,
bezbrižnim čini,
no val nije samo val,
kao što ni ti nisi samo ti.
Val je more
a ti si...*

Ivica Ruić

O LJUDIMA
ČOVJECU I VREMENUIzdavač:
LAUS - SplitPJESNIČKI ZAPISI
IVICE RUIĆA

(izvadak iz recenzije)

Zbirka o čovjeku, ljudima i vremenu je druga objavljena zbirka pjesama Ivica Ruića. Autor je javnosti prvenstveno poznat kao ugledan liječnik - ortoped, a diplomu i specijalizaciju je stekao na Bečkom sveučilištu. Svojim liječničkim znanjem i požrtvovnim rodoljubnim osjećajem Ivica Ruić je aktivno pomagao brojnim ranjenicima po bolnicama i hrvatskim bojištima u Domovinskom ratu. Pjesme je počeo pisati vrlo rano, ali one su ostajale skrivene i većinom neobjavljene. Tek godine 1980. u splitskom časopisu "Vidik" Antun Mladen Vranješ je objavio izbor iz Ruićevog pjesničkog rada, a godine 1999. izlazi u izdanju Matice hrvatske Split prva zbirka pjesama Dani na kamenu (urednik i autor pogovora prof. Ivan Bošković). U zbirci "O čovjeku

ljudima i vremenu" uočavamo kompozicijski slijed od četiri tematska podciklusa. Prema prvom najopsežnijem ciklusu nazvana je i cjelokupna zbirka. U tom prvom ciklusu nailazimo na brojne motive antiratnog, društvenog i protesnog ironičnog usmjerenja. Iz pjesama izbija autorov bunt na nasilje u svijetu, na licemjerman poredak društva i povijesti u kojima nerjetko pobjeđuje prevara, laž, te zakon jačega i nemilosrdnijega. Ruićeve misaone preokupacije pružile su nizove portreta koji kritiziraju bahatu ljudsku težnju prema moći i prema potčinjavanju drugog čovjeka. (npr. u pjesmama: Gladijator; Vojnik, Veliki pobjednik, Doušnici, Krvnik, Ubojica, Sudac, Poncije Pilat itd.). Pojedine pjesme s rezignacijom pružaju uvjerljiv psihološki portret ljudskog malodušja, moralne erozije i bezvoljnosti koje sprečavaju čovjeka u traganju za vlastitom izgubljenom ljudskosti (npr. Vijesti, O istini)...

U drugom ciklusu pjesma "Sfinga na Peristilu" nalaze se različiti refleksni motivi, ali i pjesme isključivo lirsko, pejzažnog karaktera. Kao i što sam naslov ciklusa nagovještava, ljudi ostaju kratkotrajni prolaznici kroz život, a sam život kao ljepota stvaralaštva i neuništivog trajanja razotkriva se kao zagonetni kip splitske Sfinge...

dr. Hrvojkja MIHANOVIĆ-SALOPEK

MAJKA

*Uvijek,
kad otvorim oči
ti
si
smiješak
iznad moje glave
i
nebo
moje.*

Moje nebo.

SUDBINA

*Crvi su oprali
kositi moje*

*Proljeća okitila
grob moj*

*Molitva moje majke
spokoj su duši mojoj*

*A mržnja tvoja
neka bude život tvoj!*

Zlatko I. Juras

HAIKU U
DALMACIJIIzdavač:
MATICA HRVATSKA
POVJERENIŠTVO
PODSTRANA

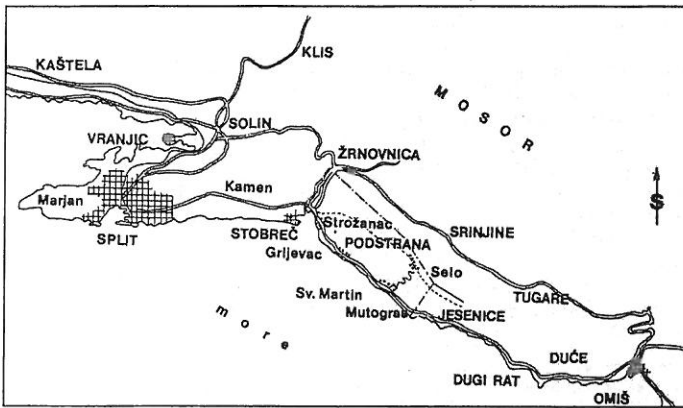
postojanje, i njegovo trajanje. Smještanje tako organiziranih idejnih realizacija na otčko tlo, opkoljeno morem, udaljeno od kontinentalne čvrstine i sigurnosti - nosi u sebi rizik! Rizik nepreživljavanja, neprikladne na novu sredinu, na novo stanište; na nesigurnost od opuštanja progresivnim prirodnim nastojanjima koja nemaju ni obvezu ni vjeru pokloniti se antropogenom faktoru! Kratkoca strukture haiku - a one izvansjke i one pounutrene - u uskoj je svezi s otokom! Inzularnost budulske narativnosti, podrazumijeva svaku ograničenost, otklon od ma kakve rasipnosti; uključuje krajnje ekonomiziranje sa svim elementima koji pretpostavljaju normalnu i jedinu moguću egzistenciju. Stoga je eliptičnost stihova i do dosi ogoljena pjesnička imaginacija - ili metapetska opservacija - kakvu nam je primjetiti u haiku-versima: naprosto nužna... i na koncu, knjiga Haiku u Dalmaciji, hoće biti zbornik radova, katalog dostignut napisanoga, prezenzer recentnih zbivanja na demijurskoj pozornici postovatelja japanskih literarnih otaca. Bilo bi pretenciozno svrstavati ju unutar okvira na kojem inzistira antologija, ali svakako zavjeduje primat među sličnim uradcima panoramske preglednosti. Njoj glavna namjena nije ići u dubinu; važnije joj je prodrijeti u širinu - doticati horizonte. Samo, budući da se tradicija haiku-pjevanja kod nas mjeri istom desetletnijima temporalnim dijapazonima, njezina je profonndnost sama po sebi podrazumljiva.

Pročitano na predstavljanju knjige u Splitu, u Multimedijalnom centru, dneva 24. XI. 2001.

Knigu su promovirali književnici: Danica Bartulović, Petar Opačić, Siniša Vuković, Joško Armanda i Dragan Vučetić uz glazbene dionice Klape SOLIN i gitarista Mira Ljubekna, uz nastup Aikido kluba "Split" (tai-chi-choan performance), uz prezentaciju glumaca Mladena Barbarića i Josipa Zovka.

Patricia Cacciulo	Joško Armanda	Danica Bartulović	Marela Mimica	Ivan Tadej	Dragan Vučetić	Petar Vulić
Moja kužina gleda u nebo za mjesecine	Za teleskopom na komandnom mostu brda plovim k zori	Na ledima velikog oblaka oblačići	Odmaralište izvan kategorije sa 'x' zvijezda	Opet se sjetih Sina krilata bića - Mjesec na groblju	Pleća vječnosti osvijetlio Mjesec zaigran svetac	Visoke gore podupiru nebesa stoljećima već

Siniša VUKOVIĆ

potrebno koristiti podatke meteorološke stanice Split-Marjan koja je od Podstrane udaljena oko 10 km. Međutim, reljefna obilježja i niz drugih klimatskih modifikatora na postojanje mikroklimatskih specifičnosti ovoga prostora.

Srednja godišnja temperatura zraka u Splitu iznosi 16,0°C, a srednji godišnji raspon temperatura iznosi 17,9°C. U prosjeku je najhladniji mjesec siječanj s prosječnom mjesečnom temperaturom od 7,7°C; a najtopliji srpanj s prosječnom mjesečnom temperaturom od 25,6°C.

Apsolutni godišnji maksimum temperature zraka javlja se u srpnju i kolovozu, a i u razdoblju između 1949. i 1985. godine iznosio je između 32,5°C i 38,6°C. Apsolutni godišnji minimum javlja se u siječnju, veljači, ožujku ili prosincu, a u razdoblju od 1933. do 1985.

Mjesec	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Godišnji prosjek
°C	7,7	7,9	10,7	13,7	18,7	22,6	25,6	25,3	21,7	16,8	21,1	9,2	16,0

Iz tih podataka vidljivo je da vegetacijsko razdoblje u ovom području traje 273 dana (76,7 % godišnje), natprosječna temperatura zraka je zabilježena 224 dana u godini (62,9 % godišnje), a razdoblje ljetnih vrućina traje 126 dana godišnje (35,4 % godišnje).

Isto tako važno je upoznati učestalost hladnih dana (s temperaturom nižom od 0,0°C), odnosno odrediti srednje datume početka i kraja razdoblja bez pojave mraza. U prosjeku godišnje ima 7,5 hladnih dana, a razdoblje bez pojave mraza u prosjeku traje 285 dana (80,1 % godišnje) odnosno od 12. 03. do 21. 12.

Prosječno tijekom godine padne 873,2 mm oborina (razdoblje 1949.-1985 godine). Raspored oborina nepovoljan je za vegetaciju, a pogodan za turizam.

Najviše kiše padne u prosincu, a najmanje u srpnju. Dvije trećine oborina padnu tijekom zime i jeseni, a tek jedna trećina u proljeće i ljetu. Godišnje i mjesečne količine znatno se razlikuju od višegodisnjih prosjeka. Imamo slučajeve da u jednom danu padne više kiše od prosječnih količina u određenom mjesecu.

Međutim, postoje i sušna razdoblja više od 30 dana bez oborina. Apsolutni mjesečni minimum oborina zabilježen je u srpnju 1962. godine sa 0,8 mm/m². Od oborina je najčešća kiša. Snijeg i tuča (grad, krupa) su relativno rijetke pojave. Isto tako, rijetka je i pojava magle.

U nizini oko donjeg toka rijeke Žrnovnice, osobito u predjelu Blata, zimi se vrlo često hvata slana.

godine s prekidom od 1941. do 1944. godine, kretao se između 3,2 i 11,5°C. Prosječno je 46 dana s temperaturom iznad 30°C, a samo je sedam dana temperatura niža od 0°C. s obzirom da u gospodarstvu Podstrane dominantno značenje imaju poljoprivredu i turizam, važno je na osnovu kretanja srednjih vrijednosti temperature zraka odrediti tzv. "temperaturne pragove", tj. početak i kraj:

a) razdoblja s prosječnom temperaturom zraka iznad 10°C (vegetacijsko razdoblje)

b) razdoblja s temperaturom zraka iznad srednje godišnje temperature (topli dio godine)

c) razdoblja s prosječnom temperaturom zraka iznad 20°C (ljetne vrućine)

Ovo je kraj s izrazito vedrim nebom. Godišnje je u prosjeku nešto manje od 2700 sunčanih sati, odnosno, prosječno 7,3 sata dnevno (ljetu 11,3, proljeće 7,4, jesen 6,3 i zima 4,2 h/dan).

Tlo i biljni pokrov

Pod utjecajem geološkog sastava, reljefa, klime, vegetacije i antropoloških čimbenika na ovom prostoru su se razvile različite vrste tala. Vapnenac je podložan kemijskom otapanju.

Atmosferska voda obogaćena ugljičnim dioksidom stvara blagu ugljičnu kiselinu koja otapa vapnenac i na taj način nastaje kalcij hidrokarbonat.

Na taj način, kao netopivi dio vapnenca, nastaje crvenica ("terra rossa"). Kako je udio mineralne komponente u vapnencima relativno malen (1-3 %), unatoč trajanju kemijskog rastvaranja od više desetaka tisuća godina, u krškim pukotinama i šupljinama nakupilo se relativno malo crvenice. Međutim, crvenica je bila dobra podloga za širenje vegetacijskog pokrivača, čijim su se posredovanjem na površini razvili smeđe tlo i crnica. Potrebno je naglasiti da je najveći dio crvenice nastao u razdoblju glacijala i interglacijala, kada je proces otapanja bio najintenzivniji.

Mehaničkim raspadanjem flišnih lapora i pješčenjaka na njima su se formirala tla s visokim udjelom karbonata: sirozemi i rendzine. Ova tla su dala osnovu za poljoprivrednu aktivnost stanovnika Podstrane, pa su ona izuzetno modificirana antropogenim

utjecajirna, zbog čega sadrže manje humusa, a više hranjivih tvari poput kalija i fosfora. Sporadično se javljaju glinovita tla i tupine.

čovjeka, stoke i požara i one imaju svoj tijek.

Životinjski svijet

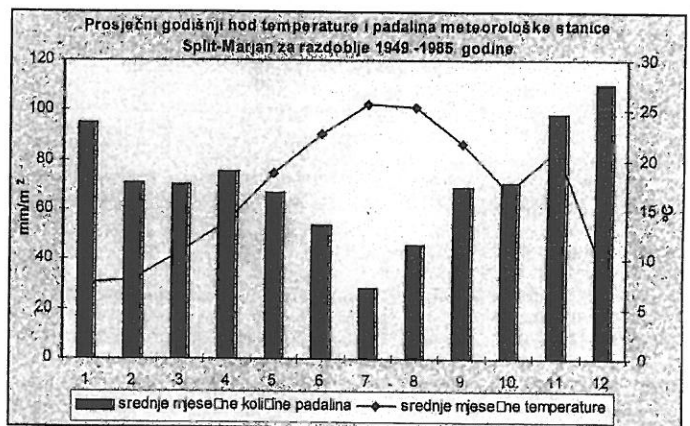
Na holocenskoj naplavini uz more i donji tok rijeke Žrnovnice akumulirana su rastresita tla bogata organskim ostacima i humusom. I na ovim tlima su se dugim agrarnim korištenjem razvila antropogena tla koja su osnovu suvremene poljoprivrede Podstrane.

Uz prirodnogeografska obilježja, na sastav vegetacije izuzetno je utjecao i čovjek. Zbog potrebe širenja poljoprivrednih površina autohtone sume ovih područja bile su izložene nekontroliranom sječi i paljenjima. Nakon paljenja su vrlo često krčeni i panjevi što je dovelo do tragične devastacije biljnog pokrivača koji se u takvim uvjetima izuzetno, sporo i teško obnavlja. Slične posljedice nastupile su i na mjestima gdje je mlada šuma, koja se oporavljala od požara, bila izložena nekontroliranoj ispaši koza. Na takav način su nastali kamenjari, a mjestimično i goleti. Ovdje navedene pojave degradacije sastojaka uvjetovane su nepovoljnim utjecajima

Od životinjskih vrsta karakterističnih za ovaj prostor možemo izdvojiti: zelembača (*Lacerta viridis*), oštroglavu guštericu (*Lacerta oxycephala*), običnu guštericu (*Lacerta melisellensis*) i kućnog macaklina (*Hemidactylus turcicus*), te poskoka (*hipera ammodytes*).

Od sisavaca pojavljuju se: miš (*Apodemus mystacinus*), jež (*Erinaceus*), više vrsta šišmiša (*Chiroptera*), običan puh (*Glis glis*), običan zec (*Lepus europaeus*) i ranije divlja svinja (*Sus scrofa*).

Ptičji svijet je bogat i raznovrsan. U borovim šumama i makiji obitavaju drozdovi (*Turdidae*), sjenice (*Paridae*), kraljici (*Regulidae*), grmuše (*Sylviidae*), pupavac (*Upupaepops*). U poljima se susreću zebe (*Fringilidae*), ševe (*Aludidae*) i pastirice (*Motacillidae*). Uz more obitava nekoliko vrsta galebova: galeb kukavac (*Larus argentatus*)

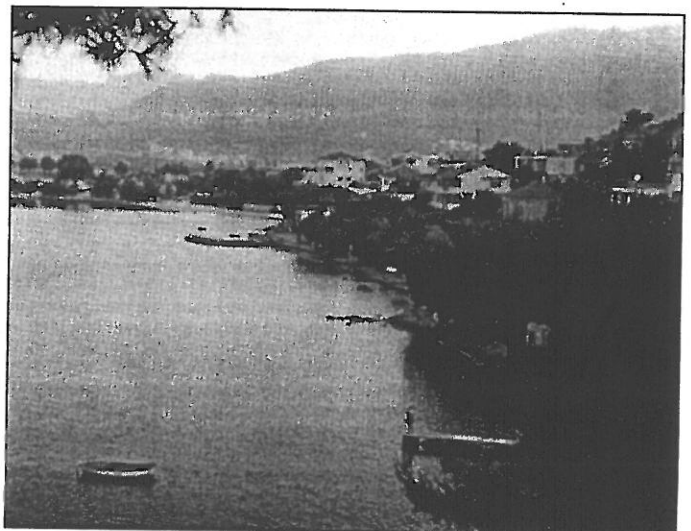

cachinnans) i crnoglav galeb (*Larus melanocephalus*). Od grabljivica susreću se nekoliko vrsta sokolova (*Falconidae*) i ranije sova ušara (*Bubo bubo*).

Od riba mogu se izdvojiti: srdela (*Sardina pilchardus*), incuni (*Engraulis encrasicolus*), Palamidi (*Sarda sarda*), trupaci (*Auxis bisus* i *Auxis thazard*) i gofovi (*Seriola*, *dumerilii*) su rijetkost. Od ostalih vrsta na ovom području, u zoni litorala, mogu se naći slijedeće vrste: trlja kamenjarka (*Mullus surmulentus*), zubatac (*Dentex dentex*), komarča (*Sparus auratus*), fratar

(*Diplodus annaleris*), kantar (*Spondylisoma cantharus*), pagar (*Pagrus pagrus*), salpa (*Box salpa*), škarpina (*Scorpanea scrofa*), kavala (*Corvina nigra*), koyač (*Zeus faber*), ušata (*Oblada melanura*), bukva (*Box boops*), sarun (*Trachurus trachurus*), gavun (*Atherin hepsetus*), gira (*Maetza smarvis*), lubin (*Dicentrarchus labrmc*), ugor (*Cogner cogner*), pauci (*Trachinus*) i cipal (*Mugil auratus*).

Antonio VRBATOVIĆ, prof.

AGRUMI - Što je važno znati o njima?!

MALO ČUDO U NAŠIM VRTOVIMA. SUŽIVOT LISTOPADNOG I ZIMZELENOG NA ISTOME STABLU, OD KOJIH JE JEDAN KOMPONENTA LISTOPAD (PODLOGA-PONCIRUS), A DRUGI ZIMZELENI (PLEMKA - MANDARINA, NARANČA ILI LIMUN).

Naziv agrumi potječe od latinske riječi *acrum*, što znači oštro ili ljuto, a zajednički je nazivnik voćkama iz botaničke skupine *Citrinae*, odnosno za vočke iz tri roda: *Citrus*, *Fortunella* i *Poncirus*. Od agruma se danas u svijetu uzgajaju ove vrste: četrun, limun, slatka naranča, gorka naranča, mandarina, čedok, grejpfрут i čitav niz hibrida spomenutih vrsta.

Uzgoj agruma u nas je vrlo složen, jer se s obzirom na klimatske prilike, nalazimo u graničnom području uzgoja. Areal uzgoja agruma u Europi je ispod 43° sjeverne geografske širine, što kod nas odgovara području Trogira, koji se nalazi na 43°31' sjeverne geografske širine. Međutim, sporadično se agrumi kod nas na otvorenom uzgajaju sjevernije, tj. na području lošinskje otočne skupine i obalnog pojasa Istre. Doduše, najveća je proizvodnja agruma u Hrvatskoj u donjem toku Neretve, tj. u delti te rijeke posebno od Metkovića do mora.

Agrumi su kao vočke posebno osjetljive na niske temperature. Redoslijed osjetljivosti na niske temperature važnijih vrsta agruma, od najosjetljivijih ka otpornijima: četrun, limun, grejpfрут, slatka naranča, gorka naranča, mandarina

Clementina, te mandarine iz sorte skupine *Unšu* i *Poncirus trifoliata* (koristi se kao podloga). Na niske temperature najosjetljiviji su plodovi i to utoliko više što sadrže više kiseline. Plodovi agruma smrzavaju na temperaturi od -10°C do -2,5°C. Sortama mandarine iz skupine *Unšu* na podlozi *Poncirus trifoliata* listovi se smrzavaju na -6,5°C, dok svi ogranici, uključujući i petogodišnje ogranke, smrznu na temperaturi od -9,5°C do -10°C. Na temperaturi od -11°C do -12°C smrzne cijelo stablo mandarine, a preživi podloga *Poncirus trifoliata*. Slatka naranča u stanju mirovanja vegetacije može kraće vrijeme podnijeti do -8°C ako je kalemljena na podlozi *Poncirus trifoliata*. Limun jače oštete hladnoće od -4°C.

Agrumi su osjetljivi i na vjetar. Hladni vjetrovi, posebice bura, snižavaju temperaturu, povećavaju transpiraciju i uzrokuju defolijaciju (opadanje lišća). Defolijacija direktno utječe na lošiji urod u sljedećoj godini jer su agrumi kao zimzelene vočke, za razliku od listopadnih voćaka, posebni po funkciji lišća, jer svoje pričuve hraniva odlažu u lišće.

Agrumi ne vole zaslanjena tla, tj. osjetljivi su na sadržaj natrijeva klorida (NaCl) i natrijeva karbonata. Agrumima nisu prikladna ni karbonatna tla, koja sadrže veću količinu aktivnog vapna, jer na takvim tlima obolijevaju od ferokloroze (žuti list zbog manjka željeza). Glavni krivac pojave ferokloroze kod agruma je podloga *Poncirus trifoliata*, koja ne podnosi veće količine

aktivnog vapna. *Poncirus*, naime, podnosi 5-10% aktivnog vapna u tlu, tj. 10-40% ukupnog vapna. Što znači da pH tla ne prelazi 8,5. Iz prethodnog je razvidno da je vrlo važno čime gnojimo agrume. Preporučujemo kod prihrane agruma primjenu mineralnih gnojiva koja su bez klora (Cl), i to za jesensku prihranu preporučujemo gnojenje mineralnim gnojivom formulacije NPK-5-20-30, a u proljeće upotrebu mineralnoga gnojiva kristalina formulacije NPK 18-18-18, uz dodatak željeza u obliku helata (sequestrena). Predloženim načinom prehrane agruma na najmanju će se mjeru smanjiti pojava ferokloroze na agrumima zbog viška vapna u tlu i osjetljivosti *Poncirusa* kao podloge na vapno.

Međutim, *Poncirus trifoliata* kao podloga za agrume je ipak najprikladnija za naše klimatske prilike zbog toga što utječe na povećanje otpornosti agruma na niske temperature. Postavlja se pitanje na koji način *Poncirus trifoliata* utječe na povećanje otpornosti agruma prema niskim temperaturama. Naime, *Poncirus trifoliata* je listopadno drvo iz skupine agruma i kao takvo prije završava vegetaciju, pa i plemka na *Poncirusu* ranije prestaje rasti, bolje dozrijeva i pripremljena ulazi u zimu. Popratna pojava povećane otpornosti na hladnoću zimzelene plemke je povećana osjetljivost na vjetar. Naime, listopadna podloga zimi odbacuje lišće, dok bi ga zimzelena plemka htjela sačuvati tijekom cijele godine. One su postigle kompromis na način da je zimzelena plemka ipak zadržala

svoj list i tijekom zime, ali veze lista i peteljke sa stablom su oslabljene, tako da jači vjetar zimi lako otkine listove agruma. Stoga je vrlo važno mrežama stegnuti krošnje stabala agruma kako bi se spriječilo mehaničko otkidanje listova pod utjecajem vjetra. Nadalje, ispod takvih mreža temperature su uvijek za oko 0,5°C do 1°C povoljnije od okoline, što nekada može biti značajno kad se dosegnu granične temperature smrzavanja stabla. Prije postavljanja mreža radi zaštite od vjetra preporučujemo krošnju agruma poprskati jednim od preparata na bazi bakra (cuprablau Z u konc. ekstrakciji 1% ili bordoška juha u koncentraciji 2%). Da bi se izbjegli temperaturni šokovi zbog naglog mijenjanja temperature između dana i noći, što ponekad dovodi i do pucanja kore debla stabla agruma, posebice s južne strane, dobro je debla agruma omotati slamom, sijenom, jutjenim vrećama (tzv. mažama), papirom i sličnim.

Prilikom obrade tla u agrumcima koji su podignuti na podlozi *Poncirusa* treba voditi računa da korjenov sustav *Poncirus trifoliata* vlasast i vrlo gust, pa se razvija u gornjim slojevima tla. Na prosječnom tlu desetogodišnji *Poncirus* će korjenovom mrežom zauzeti volumen tla promjera 2,5m širine i 0,6m dubine, ali 70% tog korijena će biti u promjeru 1,5m širine i do dubine 0,4m. Stoga savjetujemo da se izbjegava duboka obrada tla kako bi se uništilo što manje korjenova sustava, već da se plitkom obradom tla, koja neće prelaziti 10cm dubine, nastoji unositi organsko i mineralno gnojivo te da se uništava korov i ne prekidaju sitne kapilare tla kroz koje tlo ljeti gubi vodu.

I na kraju, želimo vam uspješan uzgoj vaših agruma!

dipl.ing.agr. Dražen VLAŠIĆ

RIBANJE I RIBARSKO RAZGOVARANJE

Ribolov i ribarstvo za ljude rođene uz more nije samo izvor prihoda već puno više od toga - to je ljubav, strast i dio življenja. No, Podstranjanima, koji su od starije živjeli uglavnom od zemlje i na zemlji, ribolov je uglavnom bio dodatna djelatnost. Razgovor o ribanju vodili smo s Ivom Vukovićem i Brankom Kapićem, koji su od malih nogu povezani s morem i ribarenjem. Obojica su dragovoljni Domovinskog rata, danas u mirovini, tako da svoje slobodno vrijeme provode uglavnom na moru i uz more. Ivo je sportski ribolovac, a Branko mali ribolovac, te ribareći nastavljaju tradiciju svojih očeva i djedova.

- Obojica imate brodice za korištenje pomorskih dobara. Kolike su veličine i koliko ih često koristite za ribarenje?

- Branko: Posjedujem plastični brod od 6 metara, tzv. "gradac", a u ribolovu sam tijekom čitave godine kada to dopuštaju vremenski uvjeti.

- Ivo: Moj je brod drvena pasara, također dužine 6 metara, i za sportski ribolov je sasvim dovoljna. Ja sam na moru pretežno u proljeće i ljeto.

- Kojim se priborom i ribarskim priborom koristite u ribolovu?

- Ivo: Najčešće koristim parangal i udičarski ribolovni pribor, a od mreža stajačice i potegače (kogol i strašin).

- Što lovite parangalom i na kojim poštama?

- Branko: Parangal koristim najčešće za ulov mola (oslica), raže, psa i ugora. Mjesto lova ovisi o kretanju navedene ribe i vremenskim uvjetima (pun mjesec, mrak). Mol se najčešće lovi u kanalu na otvoru Mosora, a za plavu ribu treba ići do Brača ili Šolte.

- Kolike su najveće ribe koje ste do sada ulovili?

- Branko: Najveće ribe koje sam ulovio su raža od 5,5 kg, ugor od 8 kg, pas od 10 kg te mol od 1,5 kg. Najveći je bio golub od 15 kg. Sva riba je ulovljena u Bračkom kanalu.

- Ivo: Znao se uloviti zubaca od 3 kg, komarčuč od 1,5 kg ili pica od 1 kg.

- Koja vrsta ribolova vam pruža najveće zadovoljstvo?

- Branko: Sigurno najveći užitek je izlov glavonožaca u Bračkom kanalu. I to posebno lignji, koje se love tijekom čitave godine, a najbolji ulov je od listopada do prosinca. Lignje se love u sumrak ili noću pod feralima ili podvodnim svjetlima. Najveći primjerci su teški do 1 kg.

- Na koji način volite pripremati lignje?

- Ivo: Na sve načine, na gradele, frigate na kolutiće, spremnjene na rižot ili punjene.

- Jeste li ikada lovili srdele?

- Ivo: Jesam, ali ne svojim ribarskim priborom, već sam pomagao ljudima koji imaju dozvole za izlov srdele. Srdele smo lovili na području Podstrane i Jesenica, nekada bi ulov bio obilan i srdele je bila velika, ali, na žalost, danas je srdele nestalo, a ako se nešto i uhvati, onda je sitna.

- Branko: Prije 15 godina u Podstrani su se mogle vaditi i školjke, ali ih se danas može naći nješto ili nikako.

- Što biste poručili današnjim ribolovcima?

- Ivo: Ako se želi imati ribe na našem području, potrebno je posvetiti veliku pažnju čistoći mora i dopuštenom priboru za izlov ribe da bi iduće generacije mogle uživati u blagodatima mora i ribolova, kao što su nama ostavili naši djedovi. Na žalost, danas je puno više ribara nego ribe.

OBAVIJEST SVIM ULJARAMA

Na sastanku Zajednice maslinara i uljara Dalmacije održano 3. listopada 2001. godine zaključeno je kako je manifestacija Noćnjak opravdala svoje djelovanje u pogledu informiranja, edukacije i promidžbe, stoga Zadrudni savez Dalmacije nastavlja aktivnosti pripreme za održavanje Noćnjaka.

Dani maslinara i uljara Dalmacije, kao manifestacija u cilju edukacije i informiranja maslinara i uljara te promidžbe korištenja maslinova ulja, pod nazivom NOĆNJAK 2002., ove će se godine najvjerojatnije održati na području Šibensko-kninske županije, i to u drugoj polovici ožujka mjeseca, a o mjestu i terminu obavijestit ćemo vas naknadno.

S obzirom na to da prerada maslina počinje ovih dana, molimo vas da sve maslinare koji preraduju masline u vašoj uljari obavijestite osobno pri dovozu maslina na preradu, putem oglasa, o mogućnostima sudjelovanja na ocjenjivanju i natjecanju u kvaliteti ulja na manifestaciji NOĆNJAK 2002.

Koristimo priliku da vas zamolimo da vaši djelatnici pomognu zainteresiranima u popunjavanju prijave (slika), kao i u vašoj uslužnosti da prikupite uzorke i dostavite ih na adresu Saveza. Nadam se da ćete i ove godine, kao i prethodnih, pomoći vašim maslinarima i umjesto njih uplatiti troškove uzorkovanja, analize i natjecanja, jer njihov uspjeh je ujedno i vaš.

Za analizu i natjecanje potrebno je dostaviti dvije litre maslinovog ulja u tamnostaklenoj boci.

Troškovi iznose 200,00 kuna po uzorku i uplaćuju se prilikom predaje uzoraka ili dostaviti potvrdu o uplati na žiroračun ZSD, zajedno s popunjenom prijavom

Žiroračun ZSD: 34400-601-21
Poziv na broj: 02-4
Svrha doznake: Troškovi analize i natjecanja "Noćnjak 2002"

Uzorci se primaju u vremenu od 15. siječnja do zaključeno 31. siječnja 2002. godine, svakim radnim danom od 7.00 do 14.00 sati, osim subote i nedjelje, u prostorijama Zadružnog saveza Dalmacije, Split, Kamila Tomčića 4

U uvjerenju da ćete se kao i prijašnjih godina angažirati na proimidžbi manifestacije, prikupljanju uzoraka i nagrađivanju vaših vjernih prerađivača, a sve u interesu promidžbe maslinovog ulja, zahvaljujemo i srdačno vas pozdravljamo.

Predsjednik ZSD
dipl. ing. agr. Joško NISKOTA

Informacije na telefon 021 / 355-899

<p>ZADRUŽNI SAVEZ DALMATIJE Zajednica maslinara i uljara Dalmacije Organizacija od 1947. godine</p>	
<p>Šifra: 38091 - ulj. i Suk. 16. prosinca 2001. god.</p>	
PRIJAVA	
<p>Za učestvovanje u izboru maslinovog ulja na manifestaciji "Noćnjak 2002" i za ocjenjivanje i natjecanje u kvaliteti ulja na manifestaciji NOĆNJAK 2002.</p>	
<p>1. Prezime: _____</p>	
<p>2. Adresa, ul. broj: _____</p>	
<p>3. Broj i naziv maslinovog stabla: _____</p>	
<p>4. Datum početka berbe (okoliš): _____</p>	
<p>5. Način dozrijevanja - stadij zrelosti (okoliš): _____</p>	
<p>6. Količina ulja (u kg): _____</p>	
<p>7. Količina ostataka (u kg): _____</p>	
<p>8. Datum predaje (u danima): _____</p>	
<p>9. Način predaje (u danima): _____</p>	
<p>10. _____</p>	
<p>11. _____</p>	
<p>12. _____</p>	
<p>13. _____</p>	
<p>14. _____</p>	
<p>15. _____</p>	
<p>16. _____</p>	
<p>17. _____</p>	
<p>18. _____</p>	
<p>19. _____</p>	
<p>20. _____</p>	
<p>21. _____</p>	
<p>22. _____</p>	
<p>23. _____</p>	
<p>24. _____</p>	
<p>25. _____</p>	
<p>26. _____</p>	
<p>27. _____</p>	
<p>28. _____</p>	
<p>29. _____</p>	
<p>30. _____</p>	
<p>31. _____</p>	
<p>32. _____</p>	
<p>33. _____</p>	
<p>34. _____</p>	
<p>35. _____</p>	
<p>36. _____</p>	
<p>37. _____</p>	
<p>38. _____</p>	
<p>39. _____</p>	
<p>40. _____</p>	
<p>41. _____</p>	
<p>42. _____</p>	
<p>43. _____</p>	
<p>44. _____</p>	
<p>45. _____</p>	
<p>46. _____</p>	
<p>47. _____</p>	
<p>48. _____</p>	
<p>49. _____</p>	
<p>50. _____</p>	
<p>51. _____</p>	
<p>52. _____</p>	
<p>53. _____</p>	
<p>54. _____</p>	
<p>55. _____</p>	
<p>56. _____</p>	
<p>57. _____</p>	
<p>58. _____</p>	
<p>59. _____</p>	
<p>60. _____</p>	
<p>61. _____</p>	
<p>62. _____</p>	
<p>63. _____</p>	
<p>64. _____</p>	
<p>65. _____</p>	
<p>66. _____</p>	
<p>67. _____</p>	
<p>68. _____</p>	
<p>69. _____</p>	
<p>70. _____</p>	
<p>71. _____</p>	
<p>72. _____</p>	
<p>73. _____</p>	
<p>74. _____</p>	
<p>75. _____</p>	
<p>76. _____</p>	
<p>77. _____</p>	
<p>78. _____</p>	
<p>79. _____</p>	
<p>80. _____</p>	
<p>81. _____</p>	
<p>82. _____</p>	
<p>83. _____</p>	
<p>84. _____</p>	
<p>85. _____</p>	
<p>86. _____</p>	
<p>87. _____</p>	
<p>88. _____</p>	
<p>89. _____</p>	
<p>90. _____</p>	
<p>91. _____</p>	
<p>92. _____</p>	
<p>93. _____</p>	
<p>94. _____</p>	
<p>95. _____</p>	
<p>96. _____</p>	
<p>97. _____</p>	
<p>98. _____</p>	
<p>99. _____</p>	
<p>100. _____</p>	

OBREDNE GOMILE

ZASTO SU NAJSTARIJE ŽUPSKE CRKVE U POLJIČKOM PRIMORJU SAGRAĐENE NA PLANINI?

Izuzevši crkvicu sv. Jure na Perunskom, oko koje se sada ne opažaju grobovi i koja je možda u svoje vrijeme pripadala napuštenom naselju na Perunu, oko svih ostalih crkvice na planini Poljičkog Primorja nalazimo propisna kršćanska groblja, kao "sveta misa" i jako sačuvanu tradiciju, iz čega se mogu izvesti slijedeći zaključci:

1. Svakom selu u Poljičkom Primorju odgovara po jedna crkvica na planini.
2. Te su crkvice po svome zdanju i veličini uglavnom slične, a i po svom slogu, osim jedino crkvice sv. Jure nad Podstranom, koja ima četvrekutnu apsidu, a sve ostale polukružnu.
3. Svaka je od tih crkvice na isti način usmjerena apsidom prema istoku.
4. Svaka je kao po nekom pravilu sagrađena nad rubom okomite klisure.
5. Do svake od tih crkvice vodi iz odgovarajućih sela ispod planine, to jest s južne strane, put uz planinu, vrlo lijepo izrađen na zavoj i pokaldnjan. Ti putovi vode ravno pred dotične crkvice i dalje se u tom obliku ne nastavljaju.
6. U tim se crkvicama još i danas vrše vjerski obredi na određene dane u godini.
7. Poslije svete mise svaki put se daje odrješenje za mrtve, idući u pohodu oko crkvice.
8. Oko svake crkvice na planini nalazi se ograđeno čimotorije i u njemu grobovi pokriveni grubim ležecima ili, na još stariji način, preklonpicama.
9. Izvan ograđenog čimotorija u blizini svake od ovih crkvice nalaze se stari grobovi, zatvoreni grubim planinskim kamenjem. Kod jedne od tih crkvice, i to kod Sv. Jure nad Podstranom, ti su izvanjski grobovi zasuti polukružnom gomilom.
10. Na obližnjim vrhuncima, naokolo ovih crkvice nalaze se gomile i gradine.

Sama se od sebe nameće misao, da su, možda, ove crkvice sagrađene na tome mjestu upravo zbog tih gomila i gradina, bilo da su se tu u blizini nalazila barem kakva naselja ili uporišta pravih preda današnjih stanovnika u ovome kraju, bilo, da su se tu nalazila njihova pretkršćanska žrtvitišta i groblja. To je sasvim u skladu sa zakonima povijesnoga

kontinuiteta, to jest neprekidnoga razvoja u životu, u kojemu nema skokova, i to bi nam, kad bi se sa sigurnošću ustanovilo i dobro istražilo, moglo pružiti sigurne i obilne podatke o najranijoj povijesti Hrvata, o

njihovom dolasku u ove krajeve, njihovom odnosu prema starosjediocima i drugim etničkim skupinama, njihovoj staroj religiji, dotično magiji, njihovom pokrštavanju kao i uopće o odnosu kršćanstva prema

prethodnim vjerama.

Radi te prostorne povezanosti starohrvatski crkvice na planinskim vrhuncima Poljičkog Primorja s g gomilama, koje se tu nalaze, potrebno je u posebnom nizu opisati izgled i položaj gomila i gradina u Poljičkom Primorju.

Uostalom, možda su te gradine, gomile i stare crkvice sagrađene na tome mjestu, prema nekom prastarom ili radije općeljudskom vjerovanju, upravo za to, da ih "nade sunce na visu".

DUGA GOMILA NA PERUNSKOM

a) Tri vrhunca i tri imena: Perunsko, Perun i Perunić

Ovaj vrhunac već prije opisan u vezi s crkvicom sv. Jure na Perunskom. Da bismo mogli pravilno shvatiti ovaj položaj, potrebno je odmah na početku upozoriti, da se tu radi o trima različitim vrhuncima s tri slična, ali sasvim posebna i dobro razlikovana imena. Sa sjeverne i zapadne strane ovo brdo ima jedinstven izgled, pa - prema tome - za one, koji ga s te strane gledaju, i jedinstveno ime: Perun, koje se u literaturi kao i inače kriv upotrebljava.

Prema jugoistočnoj strani, naprotiv, ovo se brdo rastavlja u tri različita vrhunca, koje stanovnici Podstrane nazivaju posebnim i jasno određenim imenima: Perunsko, Perun i Perunić. Tim se redom nastavljaju jedan uz drugi od sjeverozapada put jugoistoka. Crkvice se sv. Jure nalazi na Perunskom.

b) Opis gomile na Perunskom

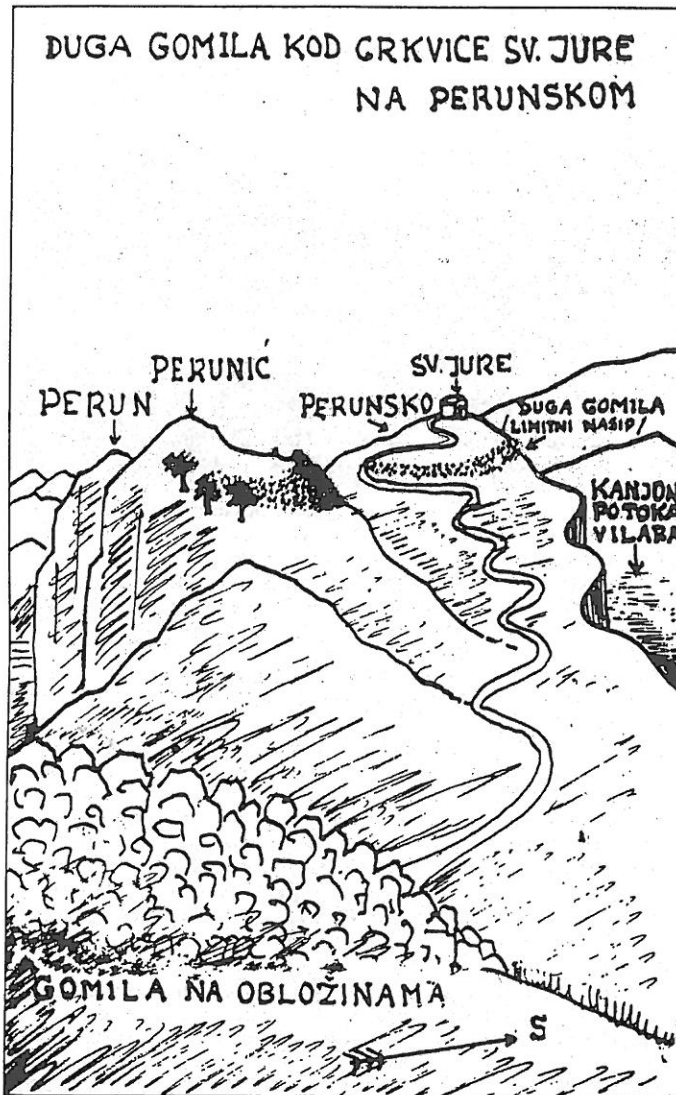
Ravna je površina vrhunca na Perunskom slična oštrm trokutu, čije se dvije strane obaraju strmo prema jugozapadu i sjeveroistoku. Na sjeverozapadnom vršku, gdje se ove strme strane sastaju, tvore oštri brid, koji se koso spušta prema zavoju rijeke Zrnovnice.

U vrhu ove ravne, trokutaste površine nalazi se crkvica sv. Jure. Ravna, zemljom pokrivena, površina lagano se obara prema jugoistoku i sve to više širi lijepu i prostranu ravnicu, koju od sjevera put juga, dotično od ruba sjevernog ponora prema rubu južnog ponora, zatvara duga i široka gomila, koja čitav ovaj prostor pretvara u dobro zaštićeno uporište i prirodnu tvrđavu (vidi sliku).

Ravnica, koju zatvara gomila, i dalje se prema jugoistoku lagano spušta u lijepo planinsko prodolje, koje se proteže za koji kilometar, sve do Križa, a odatle se nastavlja u kamenitu planinsku visoravan, prekrivenu kadjlom.

Na ovome mjestu, gdje se proteže spomenuta gomila, širina brda iznosi preko 100m, ali gomila nije toliko duga, jer na južnoj strani nestaje ispod zemlje, trave i žbunja. Očito je, da je ovaj položaj kao utvrda mogao služiti svim ratnicima, od najdvanije prapovijesti do naših vremena. Ali isto je tako mogao služiti i za vršenje vjerskih obreda, kao što sama crkvice a svjedoči i kao što se još i danas vrše. Nije isključeno, da se spomenuta narodska predaja o "velikoj crkvi" na ovome brdu odnosi na čitavi taj prostor, što ga zatvara ova gomila, te bi prema tome taj prostor bio ne samo ratničko uporište ili utvrđenje, nego i "sveto brdo", dotično žrtvitište ili neko znamenito pretkršćansko svetište u smislu "velike crkve ili, recimo, neke primitivne "akropole".

don Ante ŠKOBALJ

IN MEMORIAM DR. NIKOLA CINDRO (29. VIII. 1931. - 25. III. 2001.)

Fizičar i profesor na sveučilištima u Zagrebu, Frankfurtu, Parizu i Strasbourgu, znanstveni savjetnik na Institutu "Ruđer Bošković", član Savjeta i vicepresident Europskog Fizičkog društva (EPS) i Nuklearno-fizičke sekcije (NPD-EPS), član Izvršnog odbora Hrvatskog fizičkog društva i Talijanskog fizičkog društva (SIF). Dobitnik brojnih nagrada i priznanja za znanstveni rad od kojih izdvajamo: nagrada HAZU, 1995. Odličje Danice Hrvatske s likom Rudera Boškovića, 1996., Officier dans l'Ordre des Palmes Academiques, Paris 1997.

Pripadao je obiteljskom podrijetlu hrvatskoga plemstva, koji se kroz mukotrpnu hrvatsku povijest borio pro aris et focis hrvatskoga naroda.

Cijeli svoj životni vijek dr. Nikola Cindro posvetio je novim otkrićima egzaktne znanosti i nuklearnih tajni prirode. Bio je tih i ustrajan u radu, s vrlinom ljudske samozatajnosti. Jednako tako u sebi je nosio strast za područje humanističkih tajni ljepote, poezije i umjetnosti, a ljubav prema zavjčaju, prema svom plemićkom gnijezdu i primorskom krajobrazu bila je Cindrova obuzetost i draga životna tajna.

novinstvo u raskošnom perivoju ljetnikovca Cindro. U viziju razvoja manifestacije Dobro jutro more dr. Cindro je unio svoj iskreni optimizam te je s osobitim zanosom iskazivao svoje zanimanje i zauzetost za uspjeh, svoju tihu razbortost, nenametljivu poduzetnost i harmoniju u radu. Iskreno žalimo što smo ostali bez tako nesebičnog suradnika, nadasve dragog prijatelja i plemenitog čovjeka. Svima će nam nedostajati prijateljski letni susreti s njim u kristalnom strujanju svjetlosti njegova bujnog perivoja u povijesnim Cindrovim dvorima, u sunčanom Strožancu.

Neka mu eolsko strujanje smorca šapce u mističnom ozračju onostranog smisla života tihi i tajanstveni melodiju vječnosti.

Potječe iz poljičko splitske plemićke obitelji koja se sponuje već u VIII. stoljeću.

Bio je jedan od začetnika književne manifestacije Dobro jutro more koju redovito najavljujemo konferencijom za

RODITELJSTVO I ODGOJ

"Sedmogodišnji dječak je nakon dugog oklijevanja ušao u veletrgovinu ženske odjeće. Stjecao se dojam da se nečega stidi i nikako nije mogao sakriti svoje nakane. Neko vrijeme je nesigurno hodao tamo-amo, zatim se odvažio i pristupio mladoj prodavačici. Ona ga je ljubezno primila i on je otkrio svoju želju: Sutra moja mama ima rođendan. Htio bih joj kupiti sako, onakav kao onaj vani u izlogu, za koji je jednom, kad smo tuda prolazili, rekla da je prekrasan, ali ne znam koji broj bi joj odgovarao? Da li ti je mama visoka ili niska, krupna ili mršava? - upitala ga je prodavačica. Dječak se zacrvnio i rekao: Ona je jako lijepa! Prodavačica mu je zamotala sako broj 40. Nakon dva dana došla je sama majka i zamijenila za broj 50. Bila je prilično krupna i visoka, bila je sve sama prije nego mršava, ali za njena sinčića je bila nadasve lijepa."

Mogli bismo ispričati mnogo sličnih događaja s istom porukom: djeca smatraju da su njihove majke najljepša i najbolja bića na svijetu. Ovo za odgojni rad ima izvanredno značenje. Budući da djeca svoje roditelje smatraju za najbolje, najjače i najpametnije ljude na svijetu, spremna su zbog toga da upravo njih uzmu za vodiče na svom životnom putu. Svako dijete želi što prije postati veliko. To je sigurno njihova najveća želja. A način na koji bi najlakše postao velik je taj, da u svemu oponaša svoju majku i svog oca.

Djeca nas oponašaju u dobru i u zlu. Stoga, kada se tužimo kako je danas na svijetu sve naopako i zlo, kako je sasvim drugačije i mnogo gore nego što je bilo nekada, tada se prije svega moramo zapitati: Gdje su to i od koga djeca naučila? Odgovor je sasvim jednostavan: od svojih roditelja i odgajatelja uz koje su odrasli.

Imenica roditelj, izvedena je iz glagola roditi. Biti roditelj znači roditi djecu, ali kad govorimo o odgoju, tu ponajprije mislimo na duhovno rođenje djece, tj. pomoć u njihovu odrastanju da postanu zreli ljudi sposobni ljubiti. Bit roditeljstva je, dakle, u odgajanju, duhovnom stvaranju osobe. (Stoga je sasvim opravdano da dijete naziva majkom ženu

koja ga je odgojila, a ne onu koja ga je rodila i napustila.)

Prvo pitanje koje nam se nameće kao roditeljima odgajateljima jest: kada započeti s odgojem djece? Njihovo odgajanje trebalo bi započeti odgajanjem samoga sebe. To pravilo nema iznimke. Čovjek daje drugima ono što ima: ako je njegov opći stav prema životu pesimističan on drugima ne može ponuditi optimizam, ako je podložan kompleksima i nezdravim osjećajima, odgojni su mu postupci obilježeni, a možda čak i vođeni, kompleksima manje vrijednosti, dominacijom, emotivnim šokovima. - Odgajati znači prenositi snagu i uravnoteženost, a to može samo onaj koji to posjeduje. Odgojitelj mora stalno rasti i razvijati se u svome mišljenju i djelovanju. Razorno djeluje na odgoj kad se odgojitelji ukroti uvjeren da je njegovo oblikovanje završeno, i kad barata s nekoliko osnovnih fraza, koje, doduše, nitko ne dovodi u pitanje, te njima odgovara na najrazličitije situacije.

Odgoj nije serijski posao

Odgajanje nije ograničavanje ni uniformiranje. Ako je odgajatelj ograničen na svoja osobna iskustva a zatvoren iskustvima drugih, ako je zatvoren u svoj klan, grupu, stranku, naciju on nije kadar pomagati odgajaniku da razvije u sebi puninu; on odgajaniku stalno nameće svoju vlastitu omednjenja. A tipiziranje i uniformiranje odgajnika jest propast odgoja. Odgoj ide za tim da svaki pojedinac raste i da se razvija u svojoj vlastitosti. Odgajati je lakše ako se svi odgajnici svedu na isti kalup, ali odgoj nije serijski posao.

Odgajatelj mora dobro poznavati sebe i usavršavati se, a mora dobro poznavati i odgajnika da bi mu pomogao u njegovu usavršavanju. Šekspirov Hamlet dobio je od svojih "nazovi" prijatelja flautu na dar. Ti prijatelji vrte se oko njega, želeći od njega izvući sve moguće tajne, tajnu njegove ljubavi, a sami sebe nazivaju savjetnicima u ljubavi. Kada mu predadoše flautu, Hamlet im je pruži i reče: Svirajte! Moradoše priznati da ne znaju svirati flautu. Hamlet iskoristi

njihovu nesposobnost da ih pouči: Vidite kakvu budalu želite učiniti od mene! Želite svirati na meni i pretvarate se da poznajete sve tipke. Želite saznati najdublju tajnu moga srca, a niste sposobni iz njeg izmamiti ni najmanji glas. Zar mislite da na meni možete lakše svirati nego na flauti? Smatrate li me bilo kakvim instrumentom? Šekspir, ovim što smo čuli, utvrđuje dvije činjenice: instrument treba poznavati i treba znati svirati na njemu. Najprije teorija, a onda praksa. I za odgajanje je potrebno mnogo znanja. Zato se svaki odgajatelj u odgojnom radu treba služiti rezultatima pedagogije, psihologije, teologije i ostalih znanosti kako bi mogao uspješno odgajati. Onaj koji želi postati obrtnik najprije savlada teoriju, zatim nekoliko godina praktično vježba, a nakon toga još nekoliko godina mora biti pomoćnik da bi polagao majstorski ispit i mogao samostalno raditi. Kad je ovakva procedura potrebna za rad sa neživim prirodnim materijalima, kakva tek treba za rad sa ljudima?

Odgajatelj treba imati povjerenje u odgajnika. No, djeca ipak ne mogu raditi što hoće! Nisu ona ta koja znaju što je dobro a što nije. To znaju njihovi roditelji i odgajatelji. Djeca se, dakle, trebaju prilagoditi zahtjevima odgajatelja, a ne obrnutu.

Bez ljubavi odgoj je nemoguć. Bez odnosa ljubavi može se odgojem usadivati znanje, naučiti odgajnika lijepim manirima, no ništa više od toga. Ali treba biti načistu s time: Što je ljubav u odgoju? - U odgojnom odnosu ljubav se sastoji u davanju, a ne u primanju. Da bi se moglo davati traži se postojano i vedro unutarnje stanje, traži se uravnoteženost, lucidnost i snaga duha. Uravnoteženost se traži od odgajatelja, a ona se očekuje i kod odgajnika.

Što je uravnoteženost? To je, kako kaže psiholog Pierre Daco, sklad sa samim sobom; mir i sklad. Uravnotežen čovjek posjeduje vlastitu jedinstvenost, cjelovitost. On je čovjek koji neprestano bdije nad sobom te je u stanju da na probleme što ih život postavlja daje prave odgovore. On vlada samim sobom. Dakako, može zapasti i u dubine ponora, ali

ih uspijeva savladati. Ako sam uravnotežen - veli Daco - prava je igra prilagoditi se raznim okolnostima. Uravnoteženost je povezana s jednostavnošću, a u jednostavnosti je sva veličina čovjekova.

Svrha odgoja je odgajnik

Može se dogoditi da svrhom odgoja postane i nešto drugo, nešto izvan odgajnika, postignuće nekog dometa, odgojiteljeva afirmacija, nesvjetsna težnja za ostvarenjem svojih, želja preko drugoga, neki odgajatelji pate od potrebe za obožavanjem, divljenjem. Tako odgajnik postaje sredstvo za ostvarenje nekog cilja, umjesto da je cilj on sam.

Odgaj je suradnja u potpunom poniznosti. U istinskom odgoju ne bi smijeli postojati podređeni i nadređeni. Isus je upozoravao: "Pustite dječicu i ne priječite im k meni jer takvih je kraljevstvo nebesko!" On je zapravo rekao da trebamo biti kao djeca, u duhovnom smislu kao djeca, dobra i neiskvarena. Ako djecu kao takvu gledamo, onda su ona itekako vrijedna poštovanja i uvažavanja, i mi od njih imamo što naučiti. Trebamo zajedno rasti u istini i nju zajednički tražiti. Pravi je odgojitelj unutarne bogat. On daje, a ne misli na primanje. Časti, priznanja i ugled za njega ne smiju imati opijajuće značenje. Nema osjećaja superiornosti i ne želi ništa nametati.

Cilj odgoja je dovesti čovjeka do njegova praga mudrosti i potencijala, a ne zaogrnuti ga svojim iskustvom mudrosti.

(Iz knjige: Valtera Dermote "Roditeljima i odgajateljima o odgoju" i Ivana Goluba "Najprije čovjek")

pripremio Ivan BAŠIĆ

GDJE JE ČOVJEK?

I za nas je još jedno vruće ljeto, u kojem mnogi, nažalost, ni ove godine nisu uspjeli pronaći osvjetljenje i otići na zasluženi i željeni odmor, iako se zna da je odmor neophodan kako bi se moglo nastaviti s još boljitim i učinkovitijim radom. Nažalost, situacija sa socijalnim standardom je takva da more, planine ili bilo kakav vid odmora i dalje ostaje rezerviran samo za privilegirane. U takvoj situaciji kao da se ne vidi ishod. Naprotiv čini se da je na pomolu "vruća" jesen. Nagovještava se nova restrikcija socijalnih prava, koja će opet pogoditi one najugroženije i najosjetljivije, branitelje i različite kategorije stradalnika Domovinskog rata, te rodilje i djecu. S druge strane, i dalje akutne rane gospodarstva, pad njegovog rasta i porast nezaposlenosti, ostaju neiscjeljive.

Apsurdno je da Vlada, čija vodeća stranka u svom imenu ima pridjev socijalna, neprestano predlaže antisocijalne zakone i donosi mjere koje izravno narušavaju socijalni standard, a svojim potezima već odavno struže po socijalnom dnu. S jedne strane, za tako nepopularne poteze, oni koji u vuku pronalaze opravdanje u lošoj gospodarskoj situaciji i nasljednim anomalijama onih prethodnih, a s druge strane veće da to čine poradi našeg dobra jer će se tako smanjiti socijalne nepravde i ukloniti socijalne razlike. Samo da nam poslije takvih poteza ne bude svima jednako loše.

Nije mi nakana politizirati i analizirati poteze i postupke bilo kojice, bilo opozicije,

već ne mogu ne primijetiti kako je čovjek marginaliziran, kako je pravo na rad, pravo na život, pravo na odrastanje onih najmlađih trivijalizirano. Tako čujemo od naših dužnosnika da za majke nije dobro ako imaju više djece, niti korištenje porodičnog dopusta od tri godine, jer će se svesti na ulogu obične majke, što bi trebalo značiti da bi takva uloga za ženu bila ponižavajuća jer bi joj trpjela kanjeru. Tako bi se djeca već od 6 mjeseci imala najbolje osjećati u jasicama, naravno ako ih uopće uspiju dobiti jer na tu privilegiju kod nas čeka petnaest usuća djece, i jasno, ako im roditelji primaju plaću da tu blagodat mogu i platiti. Postavlja se i pitanje našim braniteljima zašto ne bi i oni ponijeli dio tereta socijalnih reformi i tako doprinijeli boljitku lijepe naše, kao da to oni i do sada nisu činili, te kao da je njihov dragovoljni odlazak u rat bio izlet sa skautima na logorovanje, a njihova stradanja plod nepažnje i razigranosti na tom istom logorovanju.

Ne želeći pesimistično gledati na život, ipak se moramo zapitati kamo sve ovo vodi i gdje je izlaz. Što nam je činiti da nam čovjek bude najvrijedniji, da iznademo načina i sredstava da pomognemo stradalima, ali i da nam djeca imaju pravo i mogućnost sretnog djetinjstva? Vjerujem, da tko kod bio na vlasti, Hrvatsku ima na srcu, a i sve njene građane, sve njene strukture i slojeve, iako nam to ponekad ne zna najspretnije i najsretnije pokazati. Gospodarski stručnjaci nas upozoravaju da žurno moramo revitalizirati

gospodarstvo i pokrenuti rast nacionalnog dohotka otvarajući nova radna mjesta. Sindikalisti traže socijalnu ravnopravnost. Vlada želi zadržati vlast, a oporba pak želi na vlast. I svi svoje želje temelje isključivo na tome kako bi nama bilo bolje, a i svi mi želimo da nam bude bolje. Tako kao da i nema nesuglasica jer svi želimo isto, tj. bolje i pravednije živjeti. Međutim, čini se da smo opet zaboravili čovjeka staviti u središte, a samo nam tako on može postati prava istinska vrijednost za koju se moramo boriti.

Ako želimo izaći iz ovih gospodarskih i socijalnih poteškoća, očito je da ćemo morati intervenirati u sustav vrednota i preispitati prioritete. Dokle god nam čovjek ne postane prioritet, a prestane biti profit, dokle god ne budemo imali više socijalne osjetljivosti i pravednosti za one najpotrebitije, teško ćemo ići naprijed. Zato pokušajmo svi na svoj način i u sklopu svih mogućnosti i sposobnosti doprinijeti željenom prosperitetu, počevši od sebe, mijenjajući i izgrađujući prvo sebe, a onda će se i sve drugo početi mijenjati na bolje. Budimo manje zajedljivi, destruktivni i jalni, te zavolimo ono što radimo, a ne da težimo samo da radimo ono što volimo. Čitati nam je i duhovnu literaturu, ali i osluškivati moralne i duhovne autoritete današnjice. Vjerujući u one koji rade i dopunjavaju svakome onom tko ima zdrave ideje, sva okome onome koji želi i znati raditi za opće dobro da i to čini. Pomozimo našem gospodarstvu i našoj Vladi kako bi nas povela putem blagostanja i prosperiteta, da se ne moramo brinuti za svoju budućnost i budućnost naše djece. Tako možemo zajedno sa sv. Benediktom zaključiti: "Moli i radi!"

priredila
dr. Anita STRUJIC-VLADANOVIĆ

STROŽANAČKA CRKVA U IZGRADNJI

Pateći dugogodišnju izgradnju crkve Gospe u Siti te razgovarajući sa svećenikom don Antom Čotićem, doznali smo u kojoj je fazi započeta izgradnja. U planu je završetak grubih armiranobetonskih radova na krovu, to jest izgradnja krova, te postavljanje piramide na zvoniku. Na pitanje kada će ti radovi biti završeni don Ante nije znao odgovoriti, već je samo naglasio da financijskih sredstava potrebnih za dovršetak krovišta u potrebnom iznosu za sada nema. On se ipak nada da će dostatna sredstva biti prikupljena uz pomoć župljana te da će grubi građevinski radovi napokon biti završeni.

U toj je vjeri svim stanovnicima Podstrane, a posebno vjernicima svoje župe, zaželio blagoslovljen Božić i sretnu Novu 2002. godinu.

(Z.J.)

Vjerujem da će Vukovar ponovno oživjeti

Što smo mi Hrvati učinili za taj grad koji je krvario za cijelu Hrvatsku prije deset godina? Jesmo li ga danas prepustili zaboravu ili monotoniji svakodnevnice u kojoj dominira ravnodušnost i nebriga? Ne znam! Ali znam da je taj predivni grad u mojim mislima i u mom srcu zabilježen kao grad heroj. Hoće li početi ponovno živjeti kao prije rata? Mislim jako teško, jer rane na njegovoj duši su ogromne, a njegovi prognani stanovnici poniženi, odbačeni i zaboravljeni od svih. No za sve postoji nada, a u nju trebamo vjerovati. Danas je Vukovar prepušten sam sebi. Koliko nam je to teško priznati, to je istina. On je grad avet (nešto što te plaši). Grad okružen grobovima koji viču i opominju. Duše branitelja žele život svome gradu, jer su život za njega dali. Vukovar može oživjeti, ali uz pomoć svih nas Hrvata. Zato mu pomozimo, jer on je nama dao veliki dio onoga što danas imamo, a imamo slobodu.

*Kristina JANJIŠ
VIIIa*

Zlate se teški grozdovi

Jesen je. Nalazim se u našem vinogradu i promatram lozu. Svida mi se njezino čvrsto i čvorasto tijelo, prepuno listova i grozdova. Tamnozeleni listovi čuvaju sočne grozdove od vjetra, kiše i ptica. Zlatni grozdovi su sočni i slatki. Dok sunce zalazi, grozdovi se presvlače i slušaju sviranje vjetra po lišću. Jutrom se bude umiveni blagom rosom. Svakog dana grozdovima stižu veseli gosti i pčele odlaze punog trbuha dok bubamare razgledaju zanimljivo lišće. Volim promatrati jesenji vinograd. Divim se ljepoti prirode, ali i trudu vrijednih ljudi koji odgajaju vinograde.

*Ana KAŠTELANČIĆ
VIa*

More krije tajne

Zaronio sam u predivno carstvo morskih dubina. Vidio sam tajanstveno biće i ribe najrazličitijih boja. Na dnu su bili crveni koralji. Morski konjić je jahao na dnu mora. Ispod njega sve je bilo narandžasto od morskih zvijezda. Jastog je šetao među šumama morskih algi i trava. Sve je svjetlucalo od planktona.

Bio sam oduševljen i presretan što sam upoznao dio podmorskog carstva.

*Mislav ŠONJIĆ
VIa*

Putopis - Bjelolasica

Lijepa li je Bjelolasica. Smjestila se u srcu Gorskog kotara. Svojom ljepotom obogatila je Hrvatski pejzaž. Taj divni krajolik upoznala sam na ekskurziji prolazeći kroz tajnovita mjesta Like i Gorskog kotara. Iako sam sklonija moru i morskoj obali, bogatsvo i ljepota Gorskog kotara, a osobito Bjelolasice me oduševljava. Te guste šume prošarane nijansama zelenih boja od najtamnijih do najsvjetlijih, pa zeleni pašnjaci i tek one visoke planine iza koji se izdižu druge, plavičaste i tajnovite, jednostavno nisam mogla ostati ravnodušna. Svježinu koju sam osjećala ujutro nakon što bi se probudila i miris trave, tek okupane jutarnjom rosom, još i sada osjećam. I onda kada je sunce skrivajući se iza planina polako izišlo i umilo nebo, livade i šume sve je izgledalo nezamislivo lijepo. Ta nas je ljepota pratila dok smo se ujutro budili. Navečer je naš san započinjao zalaskom sunca iza visokih tamnih planina. Sunce je okupano u rumenilu pomalo bježalo i skrivalo svoj sjaj iza nepreglednih šuma. Svo to bogatstvo je teško zaboraviti, ono mi je zauvijek ostalo u srcu.

*Ivana ŠITUM
VIIIa*

Kako zamišljam junačinu Mijata Tomića

Mijat Tomić bio je hajdučki harambaša. Bio je visokog stasa, snažan i plečat. Iz svakog njegovog pokreta vidjela se odlučnost i čvrsto, ponosno držanje. Bio je hrabar i vrlo odlučan što se vidjelo iz njegovog oštrog pogleda. Bio je uporan u borbi protiv Turaka, protiv nepravde i zla. Ponosan je bio na svoje hajduke i svoju domovinu. Ja sam zahvalan junačini Mijatu Tomiću, jer je junački branio svoju i moju domovinu.

*Nebojša VERON
VIa*

Moja zahvala Bogu

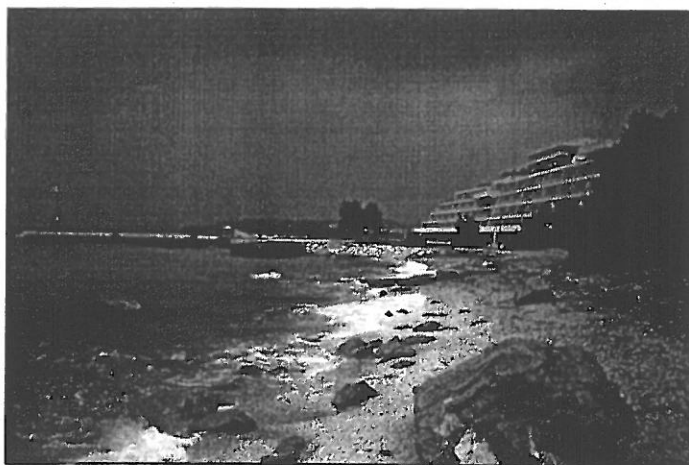
Tko sam ja Gospodine Jahve da mi daruješ ovako sretan život? Tko sam ja da mi daruješ ovakve roditelje koji se brinu za mene i moju sestru? Nema takvog kao što si Ti! Poklonio si mi ono što nemaju sva djeca. Svom si služi podario toliko sreće koliko nisam mogao ni zamisliti.

Mrvoje VRANJEŠ

Zrno gorušičino

Iz najsitnije mjere ljubavi razvije se bezgranična božja ljubav. Posijano zrno rodi njegovim velikim plodovima, a posijano zrno dobra rodi još većim plodovima.

Stipe JURČEVIĆ

Jesenji dan

Jutro je. Negdje u daljini čujem kuknjavu kukavice. Vjetar lupa po prozoru i nosi morsku svježinu u sobu. U daljini negdje prekriva hrvatačko polje. Teško razabirem ogoljene grane jasenova na kraju sela. Kovitlac lišća na putevima i staro gumno, kamene izglacane ploče orošene blistaju. Na krajevima gumna raširila se kupina u koju se zaplelo nešto cvijeća zaostalo nakon vijanja žita. Na gumnu još leži nekoliko blijedo žutih lepušina, kukuruza nanesenih vjetrovom. Zaboravljeni klipovi na osušanim stabljikama na njivi pozelenjeli su od starosti i kiše. Lišće sušiti pod mojim nogama. Na planini stabla još blistaju crvena, žuta, zlatna, a ponegdje svježije zelena. Mahovina na sjenovitim mjestima uz put. Lišajevi na ogradama zidova i posvuda na udubinama sivkastog kamenja u divnim nijansama: žutim, zelenkastim, smeđim, tamnosivim i blijedozelenim. Upinjući se udišem miris cvijeća, a onda ga i ugledam, bijeli i ponegdje ružičasti busovi. Sitno cvijeće gusto zbijeni jedan uz drugog na tankim, nježnim stabljikama sa malim listićima. Smilje se povija u kamenitim ogradama. Ovdje me dočekuje i pozdravlja jesenje godišnje doba.

*Antonio VUKMAN
VIIIa*

Nebo i more

Na horizontu se spajaju dva plavetnila:

Nebo i more.

Tamni je otok usidren u njihovom zagrljaju.

*Antonio VUKMAN
VIIIa*

*Forografije uradile članice
novinarske skupine:*

*Jelena KUJUNDŽIĆ, VIIIa
Anđela ČUTURA, VIIIa
Slavica JURIĆ, VIIIa
Vlatka BOŽIKOVIĆ, VIIIa*

Dječije radove priredila:

prof. Marija MUSIĆ

INTERVJU S MLADENOM PERIŠIĆEM, ČLANOM IZVRŠNOG ODBORA NK PODSTRANA

NOGOMET U PODSTRANI

NK Podstrana nastavlja sportsku nogometnu tradiciju u Podstrani koju je započelo nekoliko sportskih entuzijasta osnovavši prvo NK Bili 9, a koji je zatim prerastao u NK Podstrana, čiji je cilj igranje velikog nogometa na ovom području. Intervju smo vodili s članom Izvršnog odbora Mladenom Perišićem, koji nam je ispričao kratku povijest kluba, s osvrtom na sadašnji rad i probleme koji pritišću klub.

Klub vode predsjednik kluba Tonči Perišić Krpa, dopredsjednik Mario Tomasović Brajtner, tajnik Ivo Bakota i sedmeročlani Izvršni odbor. Trener prve momčadi je Milivoj Bončić, nastanjen u Splitu, a trener mladih dobnih kategorija je Ivica Car. Prošle godine u kategoriji

starijih pionira treniralo je 25 dječaka od 12 do 15 godina, a paralelno je postojala škola nogometa koju je pohađalo oko 100 dječaka u dobi od 8 do 10 godina. Ukupno u klubu, od prve momčadi do najmlađih kategorija, ima oko 150 igrača. Prva momčad se natjecala u Drugoj županijskoj ligi, a mlađe dobne kategorije u prvenstvu Prve županijske lige C-skupine.

Sadašnje stanje kluba je takvo da su zbog nedostatka sredstava zamrznuta natjecanja u svim dobnim skupinama, no težnja Izvršnog odbora je da se svi ljubitelji sporta maksimalno angažiraju u izgradnji nogometnog igrališta, sa željom da se što prije stvore uvjeti da se u Podstrani igra nogomet.

Realni uvjeti za dovršenje igrališta postoje, ali treba ostvariti dobru koordinaciju Općinskoga poglavarstva Podstrane i ljudi koji vode klub kako bi se igralište dovelo u funkciju. Za igralište postoji projektna dokumentacija, koju je izradio ing. Milan Ugrin, i ona je u skladu s Detaljnim planom općine Podstrana. Naime, u planu je izgradnja sportsko-rekreacijskog centra sa svim pratećim sadržajima na području Pećine. U Podstrani postoji više od 200 poduzeća, a većina njih i želi i može pomoći u izgradnji, samo je potrebno dogovoriti i usuglasiti zajedničko djelovanje. Nadamo se da će izgradnja igrališta ući u proračun za 2002. godinu te da ćemo dobiti namjenska sredstva za izgradnju kako bismo što prije nastavili s radom u

graditeljskom i sportskom pogledu. Naime, klub je želio raditi barem s mlađim kategorijama, ali se zbog nemogućih uvjeta odustalo od toga. Zato pozivamo sve ljubitelje sporta da pomognu kako bi se osigurali uvjeti da bi se djeca bavila sportom i okrenula se zdravom načinu života, te sportskim rezultatima pronijela ime Podstrane diljem Lijepe naše.

Ugodnim druženjem u caffe-baru "Free Way" završili smo ovaj razgovor, sa zajedničkom željom da se ovi planovi što skorije ostvare.

RAZGOVOR S ANTOM MILKOVIĆEM I TONČOM GLADINOM

K.K. MISLAV PODSTRANA

Košarkaški klub "Mislav" Podstrana ove se godine natječe u A-2 ligi Hrvatske. Naši sugovornici su Tonči Gladina, trener prvog sastava, i Ante Milković, tajnik kluba.

- Gdje se ove godine natječe prvi sastav KK Mislav?

- A. Milković: Natječemo se u A-2 hrvatskoj košarkaškoj ligi, koja će se iduće godine podijeliti na regionalne lige, te nam rezultat ove godine nije primaran. Zbog toga smo pomladili ekipu, tj. od prošle godine zadržali smo samo sedam igrača, a ostali su igrači kojima je istekao juniorski staž ili su još uvijek juniori. Mislim da smo daleko najmlađa ekipa u A-2 ligi.

- Već ste nekoliko godina trener u KK Mislav. Možete li usporediti sadašnji sastav prve momčadi s prijašnjim?

- T. Gladina: Bez obzira na to što je sastav ove godine pomlađen, od prošle godine zadržano je tek nekoliko prvotimaca, a ostalo su naši juniori, kvaliteta je u usponu. Prije nekoliko godina nitko u Hrvatskoj nije znao odakle dolazi KK Mislav. Kada smo prije četiri godine bili na državnome prvenstvu za juniore u Puli, gdje smo zauzeli peto mjesto u našoj skupini, morali smo objašnjavati gdje se nalazi Podstrana. Danas to znaju svi oni koji se bave košarkom u Hrvatskoj. Bez obzira na poraze, mladi igrači iz utakmice u utakmicu napreduju i ova će momčad već iduće godine biti prepoznatljiva u A-2 ligi, u kojoj se natječemo. Ako bi se iduće godine vratili stariji igrači iz Podstrane, uz poneko pojačanje iz Splita, imali bismo gotovo čitav sastav koji je potekao iz ovoga mjesta, koji bi po kvaliteti mogao igrati u Prvoj hrvatskoj košarkaškoj ligi.

- Koji su najaktualniji problemi s kojima

se susrećete u vašem radu?

- T. Gladina: Naš najveći problem je nedostatak odgovarajućih uvjeta za treniranje. Treninzi se održavaju u neadekvatnoj školskoj dvorani u Strožancu, znatno manjih dimenzija od propisanih, i zbog toga igrači na utakmicama ne mogu dati ono što bi objektivno mogli. Suradujemo s KK Split, ali njihovu dvoranu zbog preuzetosti rijetko koristimo. Službene utakmice igramo u dvorani KK Split. Ostale dvorane u gradu ne možemo koristiti zbog nedostatka novca. Nadam se ipak da ćemo iduće godine osigurati toliko novca da odigramo A-2 ligu, koja je po putovanjima skupa gotovo kao Prva hrvatska košarkaška liga. No, podnio bih i nedostatak hranarina i to što već nekoliko mjeseci treneri nisu dobili plaću, ali mi je uistinu teško podnijeti da momčad nema gdje trenirati.

- Kakvi su realni izgledi da se izgradi višenamjenska dvorana, za kojom Podstrana vapi?

- A. Milković: Teško je odgovoriti na to pitanje. Općina već duže vrijeme razmatra tu ideju, ali dalje od ideje nije se ništa napravilo. Možda je realnije da se klubu da koncesija na zamišljenu lokaciju za izgradnju dvorane pa da klub bude nositelj programa izgradnje.

- Kakvo je stanje s financiranjem kluba i postoji li sponzor voljan uložiti sredstva u klub?

- A. Milković: Jedinstvena liga zahtijeva puno veća sredstva, koja mi u sadašnjoj situaciji ne možemo osigurati. Svi dosadašnji razgovori s eventualnim sponzorima nisu rezultirali zadovoljavajućim odgovorom. Zainteresiranih sponzora nema, premda u Podstrani postoji velik broj uspješnih poduzeća. Vjerojatni odgovor na to pitanje je nedostatak dvorane. Zbog toga mislim da bismo početkom izgradnje dvorane zainteresirali potencijalne sponzore za ulaganje u klub i dvoranu te riješili i problem financiranja.

Trener T. Gladina, Jakoliš, Devivi, Radan, Branica, pom. trener D. Kujundžić, liječnik dr. B. Čičerić, Krželj, Radica, Perković, Crnošija, Karakaš, Jeličić, tajnik A. Milković, nedostaju: predsjednik M. Bajčić i igrači Jerković i Marinov

MLADE KOŠARKAŠKE NADE PODSTRANE

Predstavljamo vam školu košarke "K.K. Mislav" jedini košarkaški klub na području između Splita i Omiša koji organizirano radi sa mladim uzrastima. Kvalitetu rada pokazuje seniorski sastav koji se već nekoliko godina uspješno natječe u jedinstvenoj hrvatskoj A-2 Ligi, a osim seniora blistave rezultate pokazuju juniori i kadeti koji se mogu svrstati među najboljima u Dalmaciji.

Tim povodom sa nama je razgovarao trener škole košarke i trener sa najdužim stažom u klubu Rade Kapetanović.

Kada je škola košarke započela sa radom?

Škola košarke je započela sa radom početkom 1991. godine, prvo sa curama

a tek poslije sa momcima, uz razumijevanje tadašnje ravnateljice osnovne škole "Strožanac" profesorice Marije Musić. Počeci škole košarke bili su dosta mukotrpni tako da su mušku selekciju činili tadašnji osmaši i bivši učenici O.Š. "Strožanac". Škola košarke je krenula ozbiljnije formiranjem školskog sportskog kluba uz izravnu pomoć prof. Ivica Vitajića koji danas aktivno sudjeluje u radu školskih ekipa.

Koliki je broj djece u vašem pogonu?

Na početku formiranja škole košarke bilo je samo 6-7 učenika da bi nakon mjesec dana broj zainteresiranih bio dvostruko čak i trostruko veći. Danas škola košarke broji preko 50 polaznika uključujući i mlađe kadete s tim da su

Blagoslovljene blagdane, puno sreće, zdravlja i veselja žele vam sponzori

Restaurant - Pansion

AMIGOS

VI. Obitelj Minigo

Grljevačka 126
21312 PODSTRANA
Tel. +385 (0)21 336-070

383 566
383 518

OBJEKT NA PAZDIGRADU
BOŽEN-CO.
Put Supavla 39

RESTAURANT JURE

- Restaurant
- Caffe bar
- Jet-ski
- Tobogan
- Salon za zabavu
- Balote

021/330-163

RO ROYAL

SALON RABLJENOG I NOVOG NAMJEŠTAJA

Stožanac, Strožanačka 17

021 333-979

Mjerenja, Automatizacija, Projektiranje i Inženjering u
Elektroenergetskim i Industrijskim Postrojenjima

ELMAP

d.o.o.

PODSTRANA
SPLIT
CROATIA

Tehnički ured: Paštrićeva 2, 21000 SPLIT
Telefon/Fax: +385 (0)21 314-300, 314-600, 314-533

EUROPAK

PODSTRANA

Proizvodnja papirnatih proizvoda
Put starog sela 70

Tel. 544-201 i 544-200
Fax. 315 016

FRANJIĆ PROMET d.o.o.

ZA TRGOVINU I USLUGE

Podstrana, Strožanačka 15

Tel. 334-089

Čestitka HSP-a

Čestit Božić i sretnu Novu 2002. godinu,
puno zdravlja, blagostanja i poslovnih uspjeha
te da u miru provedete nadolazeće blagdane svim
stanovnicima Podstrane želi

HSP Podstrana

Za dom spremni – Bog i Hrvati

Čestitka HSS-a

*Svim mještanima Podstrane želimo da Božić donese mir, ljubav,
sklad, sigurnost u njihove domove i obitelji.*

*Želimo da sve ove vrijednosti prenesete u život da bi čovjek
češće susretao čovjeka i život bio ljepši.*

*Neka Vam 2002. godina donese puno zdravlja i bude ispunjena
uspješnim radom.*

Hrvatska seljačka stranka